

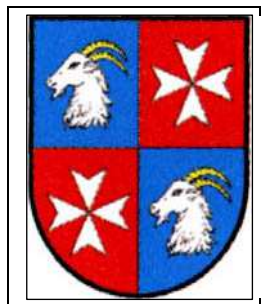
Załącznik do:

Uchwały Nr VI / 40 / 2007

Rady Miejskiej w Mirosławcu

z dnia 26 lutego 2007 roku.

STRATEGIA INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY MIROSŁAWIEC NA LATA 2007-2013

STYCZEŃ 2007

SPIS TREŚCI

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA	3
1.1. TŁO I PRZYCZYNY	4
1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE	6
1.3. STRUKTURA DOKUMENTU	10
1.4. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH	12
2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	24
2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	25
2.2. DEMOGRAFIA	26
2.3. MARGINALIZACJA I WYKLUCZENIE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ	30
2.4. KWESTIA DZIECKA	40
2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH	43
2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ	48
2.7. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI	50
2.8. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	52
2.9. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY	56
2.10. ANALIZA SWOT	63
2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	71
2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ	73
3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	77
3.1. MISJA	78
3.2. CELE STRATEGICZNE	79
3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII	89
4. UWAGI KOŃCOWE	95

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA

Część wstępna zawiera elementarne informacje dotyczące zasad konstruowania dokumentu. Przedstawione w niej zostały aspekty prawne, będące podstawą działania samorządu lokalnego, zasady i wartości, na których opiera się lokalna polityka społeczna oraz najważniejsze informacje dotyczące metodyki pracy nad strategią.

1.1. TŁO I PRZYCZYNY

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych, podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk) występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Obowiązek opracowania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17. ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593 z późn. zm.). Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości.

Są to m.in.:

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2003 r. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2004 r. Nr 99, poz. 1001),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1231 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 1997 r. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2003 r. Nr 228 poz. 2255 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180 poz. 1493).

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

Europejska polityka społeczna została określona w głównej mierze podczas Szczytu Lizbońskiego w 2000 roku, na którym kraje członkowskie Unii Europejskiej uznały, że zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego będzie centralnym elementem w procesie modernizacji europejskiego modelu społecznego. W roku 2001 uzgodniony został przez Radę, Parlament i Komisję Europejską „Wspólnotowy program na rzecz walki z wykluczeniem społecznym na lata 2002-2006”. Jego celem jest wsparcie współpracy pomiędzy krajami Unii Europejskiej i zwiększenie skuteczności przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Polska zgłosiła gotowość przystąpienia do programu, w efekcie czego podjęła prace nad przygotowaniem Memorandum w sprawie Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum – JIM), Narodowej Strategii Integracji Społecznej oraz Krajowego Planu Działania na rzecz Integracji Społecznej. Powołany przez Prezesa Rady Ministrów w roku 2003 Zespół Zadaniowy do spraw Reintegracji Społecznej opracował dokument pt.: „Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski”. Autorzy tego dokumentu podjęli próbę dokonania całościowej analizy sytuacji społecznej w Polsce, wskazania priorytetowych problemów oraz dobrych praktyk na rzecz inkluzji osób i grup.

Opracowując lokalną strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych, uwzględniono dokumenty programowe, w których akcentuje się konieczność zapewnienia dialogu i partnerskiej współpracy instytucji rządowych, samorządowych, organizacji pozarządowych oraz biznesu. Uznaje się także za niezbędną partnerską współpracę z osobami podlegającymi wykluczeniu społecznemu.

Wspomniane dokumenty to przede wszystkim:

- Narodowy Plan Rozwoju na lata 2004-2006,
- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (Narodowa Strategia Spójności 2007-2013),
- Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego,
- Sektorowy Program Operacyjny Rozwoju Zasobów Ludzkich.

1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE

Wartość to termin używany do określenia tego, co godne uznania i pożądanego, cenne i dobre. Człowiek budujący swój system wartości pewne z nich odrzuca jako złe, czyli traktuje jako „antywartości”, inne pozostawia i hierarchizuje według przypisywanej im ważności.

Wartość jest cechą względną, a to oznacza, że nie zawsze, nie w każdym miejscu, nie przez wszystkich i nie w każdych okolicznościach przypisywana jest przedmiotom podlegającym ocenie. Przedmiotami wartościowania w polityce społecznej są najczęściej stosunki społeczne, stan zaspokojenia potrzeb, instytucje społeczne, stosunki między człowiekiem a przyrodą.

Polityka społeczna oparta na określonych zasadach, normach i wartościach może być postrzegana jako przewodnik działania państwa i władz samorządowych różnych szczebli w celu:

- kształtowania warunków życia ludności oraz stosunków międzyludzkich, a także ogólnych warunków rozwoju;
- harmonizowania i godzenia rozbieżnych interesów różnych grup społecznych oraz tworzenia warunków dla pokoju społecznego między kapitałem a pracą.

Z wartości wynikają zarówno cele polityki społecznej, jak i zasady. Źródła, z których czerpie wartości polityka społeczna, są bardzo różnorodne. Są to m.in. ideologie, doktryny społeczne i gospodarcze, społeczne oczekiwania wyrażane za pośrednictwem różnych kanałów społecznej komunikacji, normy zwyczajowe, poglądy osób znaczących w społeczeństwie. W polityce społecznej, odwołującej się do wartości cenionych przez społeczeństwo, ważny jest podział na wartości odczuwane i uznawane. Wartości odczuwane wiążą się głównie ze sferą emocjonalną, zaś uznawane opierają się na przekonaniach, że pewne cechy powinny być odczuwane jako wartość.

Zasady to ogólne doktryny i normy działania, którymi powinny kierować się podmioty polityki społecznej w realizacji podstawowego celu, jakim jest zaspokajanie potrzeb. Niektóre zasady polityki społecznej są tożsame z wartościami. Zasady, które są najczęściej artykułowane bądź realizowane w polityce społecznej, a które stają się dla twórców strategii podstawowymi fundamentami budowania społeczności lokalnej, wolnej od zagrożeń i problemów społecznych, to:

1. **Zasada samopomocy** – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych; zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.
2. **Zasada przezorności** – oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.
3. **Zasada solidarności społecznej** – najczęściej rozumiana jako przenoszenie konsekwencji, niekiedy utożsamiana z solidaryzmem społecznym, oznaczającym wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.
4. **Zasada pomocniczości** – oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb; w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od państwa.
5. **Zasada partycypacji** – wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która poszczególnym ludziom zapewnia możliwość pełnej realizacji swoich ról społecznych, natomiast poszczególnym grupom pozwala zająć równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.
6. **Zasada samorządności** – stanowi realizację takich wartości, jak wolność i podmiotowość człowieka, a wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która jednostkom i grupom gwarantuje prawo do aktywnego udziału w istniejących instytucjach społecznych oraz tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.
7. **Zasada dobra wspólnego** – przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.
8. **Zasada wielosektorowości** – polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Polityka społeczna, jako przewodnik czy też wskazówka działania oparta na zadeklarowanych wartościach i zasadach, określa i wyjaśnia misję, obejmuje możliwości i cele przedsięwzięć organizacyjnych, wymusza odpowiednie zachowania,

nakreślając przydział odpowiedzialności i towarzyszącą temu delegację kompetencji na wszystkie poziomy organizacyjne.

Z wymienionych powyżej zasad wynikają podstawowe cele, które powinny kształtować politykę społeczną w danym środowisku lokalnym. Są to przede wszystkim:

- dążenie do poprawy położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najsłabszych;
- prowadzenie bieżących działań osłonowych;
- dostrzeganie z wyprzedzeniem zagrożeń społecznych;
- dorównywanie do standardów unijnych i międzynarodowych.

Polityka społeczna Unii Europejskiej opiera swoje założenia na działaniach związanych z polepszeniem warunków życia, pracy i kształcenia, zapewnieniem powszechności prawa do zatrudnienia i wykształcenia, a wreszcie stworzeniem systemu zabezpieczenia społecznego. Z uwagi na przystąpienie naszego kraju do tej struktury społeczno-gospodarczej jest rzeczą oczywistą i zrozumiałą, że właśnie te wartości i zasady stanowią fundament budowy dokumentu wskazującego lokalne problemy społeczne i metody ich rozwiązywania.

W polityce społecznej terminem „problemy społeczne” oznacza się wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym. Natomiast określeniem „kwestia społeczna” wyróżnia się wśród nich te, które:

- odznaczają się szczególną dolegliwością dla potencjału osobowego społeczeństwa;
- są następstwem niedostosowania sposobu, w jaki funkcjonuje społeczeństwo, do podstawowych potrzeb indywidualnych i zbiorowych;
- nie są możliwe do rozwiązania siłami pojedynczych grup ludzkich.

W węższym znaczeniu termin „kwestia społeczna” oznacza konkretny problem o szczególnie wysokim stopniu dotkliwości dla życia i współdziałania członków społeczności. W szerszym znaczeniu termin ten oznacza natomiast sprzeczność pomiędzy zasadami obowiązującymi w danym społeczeństwie, formacji ustrojowej czy nawet cywilizacji, a dążeniami jednostek i zbiorowości do godnego życia. Przyjmuje się, że źródła kwestii społecznych tkwią wewnątrz społeczeństwa, w mechanizmach życia zbiorowego i mogą być – jak każdy problem społeczny – ograniczane i rozwiązywane we wszystkich skalach współżycia: od rodziny poprzez środowiska lokalne i zawodowe po skalę ogólnopaństwową czy międzynarodową.

Mechanizmów powstawania problemów społecznych i kwestii społecznych upatrywać należy w funkcjonowaniu społeczeństwa. Są nimi przede wszystkim:

- dezorganizacja społeczeństwa;
- gwałtowna zmiana społeczna;
- opóźnienia kulturowe;
- przemiany gospodarcze wyprzedzające przemiany w sposobie myślenia i działania;
- złe funkcjonowanie instytucji politycznych czy administracyjnych;
- niekompetencja polityków czy urzędników państwowych;
- dysfunkcjonalność instytucji społecznych;
- dominacja grup społecznych, eksploatacja, wyzysk;
- nierówności społeczne, niesprawiedliwość społeczna;
- złe funkcjonowanie instytucji edukacyjnych;
- nieprzystosowanie do pełnienia określonych ról społecznych.

Funkcjonujące w środowisku lokalnym kwestie i problemy społeczne prowadzą do wykluczenia społecznego, czyli sytuacji uniemożliwiającej lub znacznie utrudniającej jednostce lub grupie zgodne z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób. Środkiem umożliwiającym przeciwdziałanie tej sytuacji jest integracja społeczna oparta na zasadach dialogu, wzajemności i równorzędności.

Podejmowane w tym celu działania wspólnotowe służą budowie społeczeństwa opartego na demokratycznym współuczestnictwie, rządach prawa i poszanowaniu różnorodności kulturowej. W społeczeństwie tym obowiązują i są realizowane podstawowe prawa człowieka i obywatela oraz skutecznie wspomaga się jednostki i grupy w realizacji ich celów życiowych.

Przygotowując dokument programowy, wskazujący kierunki działań samorządu w kształtowaniu i realizacji lokalnej polityki społecznej, nie można nie wspomnieć o wartości podstawowej, która posłużyła autorom za fundament przy jego opracowywaniu. Wartością tą jest zasada wspierania rodziny jako najważniejszej komórki społecznej. Jest ona głównym przesłaniem niniejszego dokumentu, gdyż od wspierania siły rodziny należy rozpocząć każdy rodzaj oferowanej pomocy.

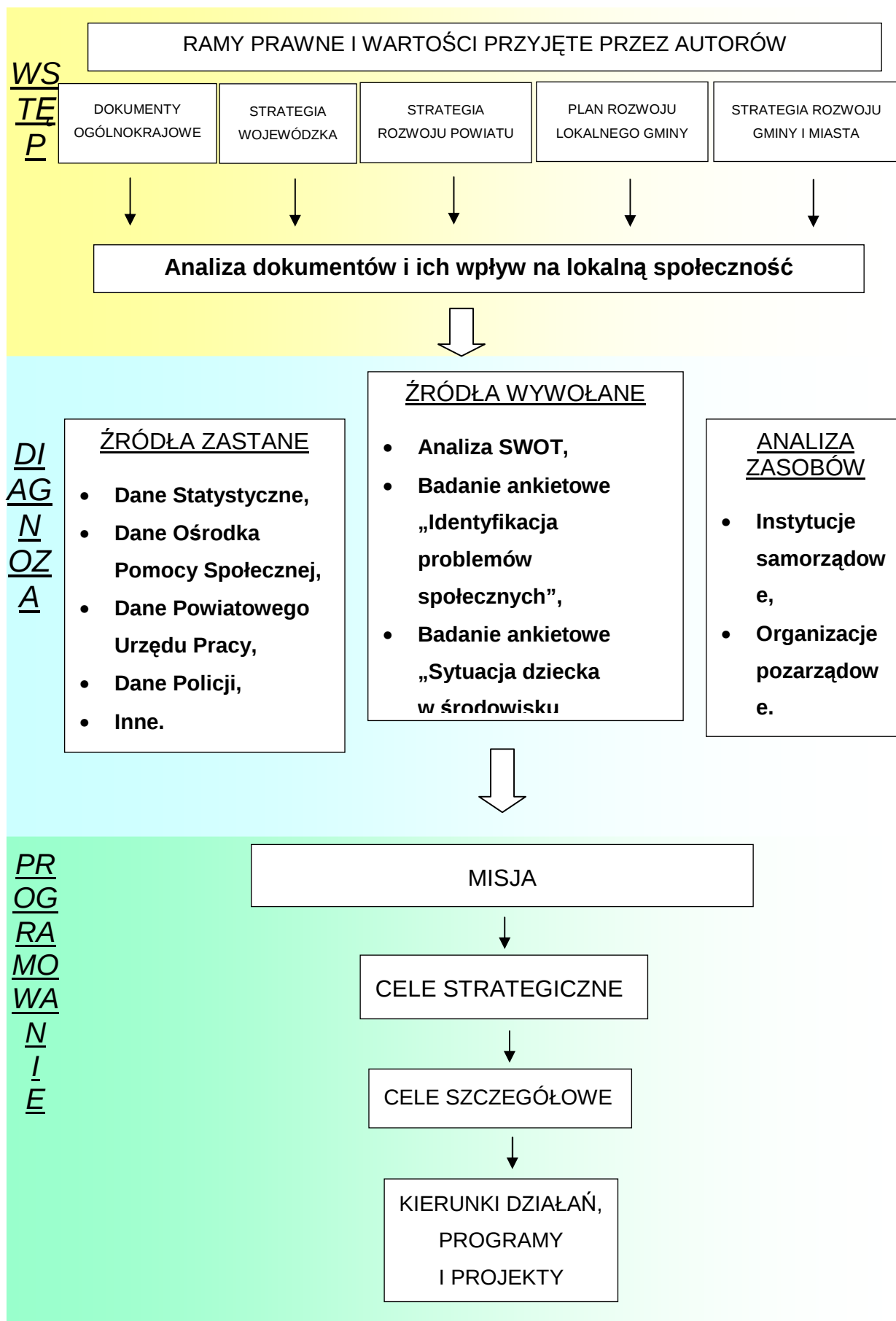
1.3. STRUKTURA DOKUMENTU

Strategie rozwiązywania problemów społecznych to względnie trwałe wzory interwencji społecznych podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk), występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Mówiąc o gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, należy mieć na myśli w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji pomocy społecznej (i pokrewnych), prowadzone na terenie gminy, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin, mieszkańców gminy.

W oparciu o uzyskane informacje i materiały został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz lokalnych. Metodyka opracowania dokumentu pozwoliła zaangażować środowisko lokalne w budowę strategii na najważniejszych etapach, od diagnozy do wdrożenia i realizacji.

Przedłożony materiał został opracowany w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Mirosławcu przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu. Perspektywa czasowa obowiązywania niniejszego dokumentu została skomunikowana z głównymi dokumentami strategicznymi wpływającymi na rozwiązywanie lokalnych problemów, tj. Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (Narodowa Strategia Spójności) oraz Narodową Strategią Integracji Społecznej, wyznaczającymi działania i stwarzającymi możliwość ubiegania się o środki zewnętrzne do 2013 roku.

METODOLOGIA OPRACOWANIA DOKUMENTU

1.4. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Konstruując strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych gminy, należy pamiętać, że nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły jej mieszkańców. Krytyczna analiza dokumentów programowych powstających na poziomie kraju, województwa czy powiatu pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym w taki sposób, by nie powielać pewnych działań, ale wpisywać się własnymi propozycjami programowymi w już funkcjonującą rzeczywistość formalnoprawną.

1.4.1. NARODOWE STRATEGICZNE RAMY ODNIESIENIA 2007-2013 (NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI 2007-2013)

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Europejskiej, ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, przygotowano strategiczne wytyczne w sprawie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, określające indykatywne ramy interwencji funduszy z uwzględnieniem innych polityk Unii Europejskiej. Projekt tego dokumentu Komisja Europejska opublikowała w dniu 5 lipca 2005 r. pod nazwą „Polityka spójności wspierająca wzrost gospodarczy i zatrudnienie: Strategiczne Wytyczne Wspólnoty 2007-2013” (SWW). Dokument ten zaleca każdemu funduszowi realizację celu priorytetowego, którym jest promowanie harmonijnego, zrównoważonego i trwałego rozwoju Wspólnoty. Uwzględnienia przy tym zalecenia KE w zakresie polityki gospodarczej oraz zatrudnienia – Zintegrowany Pakiet Wytycznych w sprawie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia na lata 2005-2008 (ZPW).

Na podstawie zapisów Strategicznych Wytycznych Wspólnoty Polska opracowała „Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie” (NSRO), które integrują główne priorytety Wspólnoty z priorytetami polskimi, uwzględniając jednocześnie zapisy Krajowego Programu Reform, odpowiadającego na wyzwania zawarte w Strategii Lizbońskiej. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia stanowią podstawę do programowania interwencji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności (FS).

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia określają działania o charakterze rozwojowym, jakie rząd polski zamierza podjąć w latach 2007-2013 w zakresie promowania trwałego wzrostu gospodarczego, wzrostu konkurencyjności oraz wzrostu zatrudnienia. NSRO służą jednocześnie zapewnieniu skutecznej pomocy na rzecz regionów i grup społecznie zmarginalizowanych oraz pomocy w restrukturyzacji sektorów i regionów problemowych. Zakładanym efektem strategii proponowanej w NSRO jest znaczące podniesienie jakości życia mieszkańców Polski i zbliżenie poziomu rozwoju do obecnie najbiedniejszych starych państw członkowskich, a w dłuższej perspektywie poziomu zbliżonego do średniej europejskiej.

W wyniku przeprowadzonej analizy, która wykazała różnice poziomu społecznego-gospodarczego rozwoju kraju oraz poszczególnych jego regionów w stosunku do innych krajów UE, oraz w odpowiedzi na wyzwania Strategii Lizbońskiej i cele Zintegrowanego Pakietu Wytycznych, których instrumentem realizacji na gruncie krajowym jest Krajowy Program Reform, sformułowano cel strategiczny Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013. Zakłada on tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Cel strategiczny osiągnąć będzie poprzez realizację horyzontalnych celów szczegółowych, co oznacza, że wszystkie programy, działania i projekty podejmowane w ramach NSRO realizują je jednocześnie aczkolwiek w różnym zakresie. Celami horyzontalnymi NSRO są m.in.:

- poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa;
- poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej;
- budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski;
- wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

1.4.2. NARODOWA STRATEGIA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Cele polityki integracji społecznej w Polsce wynikają przede wszystkim z priorytetów określonych w przyjętej w czerwcu 2004 r. Narodowej Strategii Integracji Społecznej. Wynikają również z założeń w zakresie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego przyjętych w grudniu 2000 r. przez Radę Europejską w Nicei, które Polska w pełni zaakceptowała i oficjalnie potwierdziła poprzez przyjęcie w grudniu 2003 r. Wspólnego Memorandum Polski i Unii Europejskiej o Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum).

Zarówno Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej, jak i Wspólne Memorandum są elementami realizacji Strategii Lizbońskiej, która została przyjęta przez piętnaście krajów członkowskich UE w marcu 2000 roku.

Polskie priorytety wpisują się także w podstawowe założenia Zrewidowanej Strategii Spójności Społecznej Rady Europy, której inauguracja odbyła się w lipcu 2004 r. w Warszawie. Jednym z tych założeń jest budowanie integracji i spójności społecznej w oparciu o prawa człowieka, a zwłaszcza te prawa, które zostały zawarte w Zrewidowanej Europejskiej Karcie Społecznej.

Priorytety Narodowej Strategii Integracji Społecznej stworzone zostały z perspektywą ich realizacji do 2010 roku. Krajowy Plan Działania uwzględnia te priorytety, których realizacja jest szczególnie pilna. Wynikają one także z przedstawionej analizy sytuacji ekonomiczno-społecznej ilustrującej podstawowe przyczyny ubóstwa i zagrożenia wykluczeniem społecznym.

Priorytety zawarte w NSIS w zakresie realizacji **prawa do edukacji** są następujące:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym;
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym;
- upowszechnienie kształcenia na poziomie wyższym i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy;
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci;
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego.

W zakresie realizacji **prawa do zabezpieczenia socjalnego**:

- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, którego poziom jest obecnie nieakceptowany i wymaga podjęcia zdecydowanych działań;
- ograniczenie tendencji wzrostowych rozwarstwienia dochodowego, tak aby różnice te nie odbiegały od przeciętnego poziomu w krajach UE.

Bezrobocie jest jedną z form wykluczenia społecznego silnie powiązaną z innymi jego przejawami, np. ubóstwem, w warunkach niskiej skuteczności systemu zabezpieczenia socjalnego dla osób bezrobotnych i ich rodzin. Dlatego też w Narodowej Strategii Integracji Społecznej cztery z dwudziestu priorytetów odnoszą się do sfery działań dotyczących realizacji **prawa do pracy**:

- ograniczenie bezrobocia długookresowego;
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży;
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród niepełnosprawnych;
- zwiększanie liczby uczestników aktywnej polityki rynku pracy.

W zakresie realizacji **prawa do ochrony zdrowia**:

- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności;
- upowszechnienie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- zwiększenie zakresu programów zdrowia publicznego obejmujących kobiety i dzieci.

W zakresie realizacji **innych praw społecznych**:

- zwiększenie dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością;
- zapewnienie lepszego dostępu do pracowników socjalnych;
- rozwinięcie pomocy środowiskowej i zwiększenie liczby osób objętych jej usługami;
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną;
- realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorządy terytorialne;
- zwiększenie dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

1.4.3. KRAJOWY PLAN DZIAŁANIA NA RZECZ INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej to program poprawy dostępu do praw społecznych i zwiększania poziomu ich realizacji. Jest to również zasadniczy instrument osiągania integracji społecznej w europejskim modelu społecznym. Realizacja praw społecznych wymaga oczywiście poniesienia określonych kosztów, tak samo jak realizacja wszystkich innych kategorii praw człowieka zawartych w prawie międzynarodowym i krajowym. Należy więc zapewnić w sposób trwały zasoby finansowe, kadrowe, lokalowe, rzeczowe i inne instytucjom odpowiedzialnym za realizację tych praw.

Prawa społeczne powinny mieć obecnie priorytet w wydatkach publicznych. Ich realizacja znacznie się pogorszyła w ostatnich latach, a więc zmniejsza się poziom integracji społecznej i zwiększa się skala i zasięg procesów wykluczenia społecznego. W Krajowym Planie Działań na rzecz Integracji Społecznej za najważniejsze uznano:

- działania edukacyjne, socjalne i zdrowotne zapobiegające wykluczeniu oraz wspierające grupy zagrożone;
- budowę systemu bezpieczeństwa socjalnego i przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu;
- realizację prawa do pracy dla każdego, w tym szczególnie dla grup defaworyzowanych na rynku pracy poprzez odpowiednią politykę makroekonomiczną i politykę zatrudnienia;
- rozwój systemu instytucjonalnego z jasnym podziałem odpowiedzialności instytucji rządowych i samorządowych, otwierającego przestrzeń dla aktywności obywatelskiej i upodmiotowienia osób korzystających z usług społecznych, świadczonych zarówno przez państwo, jak i przez organizacje pozarządowe.

Na poziomie operacyjnym ważne jest, że polska polityka integracji społecznej musi być realizowana **we współpracy z szeroko rozumianymi partnerami społecznymi**. Szczególnie chodzi tu o związki zawodowe i związki pracodawców, organizacje pozarządowe, samorządy lokalne oraz instytucje charytatywne, kościoły i związki wyznaniowe. Niezależnie od osiągniętego poziomu zamożności oraz stanu koniunktury gospodarczej państwo nie jest w stanie zrealizować celów tej polityki bez partnerstwa z innymi instytucjami.

W tym kontekście ustalono następujące priorytety na najbliższe dwa lata:

- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną, głównie poprzez zwiększenie ich uczestnictwa w działalności organizacji pozarządowych i innych formach pracy społecznej oraz samopomocy;
- wzrost liczby samorządów, które z pełną wrażliwością i zaangażowaniem podejmą się tworzenia lokalnych strategii przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, a następnie zrealizują ich założenia.

1.4.4. STRATEGIA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ DO ROKU 2015

Ze względu na swój dalekosiężny charakter strategia budowana na poziomie lokalnym musi uwzględniać i brać pod uwagę przesłanki zawarte w dokumentach strategicznych podmiotów, z którymi gmina współpracuje na zasadzie partnerstwa. Jednym z nich jest samorząd województwa zachodniopomorskiego. Strategia Wojewódzka w Zakresie Polityki Społecznej pozwala zaplanować działania województwa w taki sposób, aby przeciwdziałać najistotniejszym zagrożeniom społecznym przy aktywnym udziale samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych. Zagrożenia takie, jak negatywne skutki ubóstwa i zjawisko wykluczenia społecznego, to wyzwania nie tylko dla Pomorza Zachodniego, ale również dla społeczeństwa współczesnej Europy.

Rozwiązywanie problemów społecznych to nie tylko zadanie samorządu województwa. To przede wszystkim organizowanie wsparcia i pomocy osobom potrzebującym w miejscu ich zamieszkania, a więc przy udziale jednostek organizacyjnych samorządów lokalnych. Województwo poprzez działalność Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej pełni rolę wspierającą, aktywizującą, koordynującą i inicjującą nowe rozwiązania, zmierzające tym samym do wyrównywania poziomu życia mieszkańców Pomorza Zachodniego. Strategia określa główne działania samorządu województwa zgodnie z przypisanymi województwu zadaniami z zakresu pomocy społecznej.

Misją powyższej Strategii jest: podnoszenie jakości życia wśród tych mieszkańców regionu, którzy ze względu na trudną sytuację życiową nie są w stanie samodzielnie zaspokoić podstawowych potrzeb bytowych, a przez to nie mogą uczestniczyć lub mają ograniczony udział w życiu rodzinnym, zawodowym i społecznym.

Celem pośrednim jest stworzenie spójnego systemu realizacji zadań polityki społecznej.

Cele strategiczne i operacyjne dla województwa zachodniopomorskiego w zakresie polityki społecznej:

1. Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia.
 - Aktywizacja osób długotrwanie bezrobotnych.
 - Promocja na rzecz zatrudnienia osób długotrwanie bezrobotnych.
 - Podnoszenie kwalifikacji i umiejętności osób długotrwanie bezrobotnych.
 - Przeciwdziałanie „dziedziczeniu” przez mieszkańców województwa długotrwałego bezrobocia.
2. Pomoc rodzinom w prawidłowym wypełnianiu ról społecznych.
 - Tworzenie lokalnego systemu wsparcia dla rodzin.
 - Pomoc dla rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych.
 - Poprawa jakości i dostępu do usług socjalnych.
3. Przeciwdziałanie i łagodzenie negatywnych skutków marginalizacji grup społecznych.
 - Rozbudowa zaplecza instytucjonalnego i pozainstytucjonalnego na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.
 - Aktywizacja mieszkańców województwa zagrożonych marginalizacją społeczną, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet.
 - Edukacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych marginalizacją społeczną, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet.
4. Zmniejszenie spożycia alkoholu i używania środków psychoaktywnych oraz ograniczanie ich negatywnych skutków wśród mieszkańców województwa.
 - Edukacja społeczna i działalność wychowawcza.
 - Lecznictwo odwykowe oraz rehabilitacja osób uzależnionych.
 - Przeciwdziałanie negatywnym następstwom używania środków psychoaktywnych.
5. Tworzenie warunków równego dostępu osób niepełnosprawnych do życia zawodowego i społecznego.
 - Integracja społeczna osób niepełnosprawnych we wszystkich grupach społecznych.
 - Integracja zawodowa osób niepełnosprawnych.
6. Podniesienie bezpieczeństwa społecznego i socjalnego wśród osób starszych.
 - Poprawa bezpieczeństwa socjalnego wśród ludzi starszych.

- Aktywizacja społeczna osób starszych.
- Wzmocnienie roli i miejsca osób starszych w środowiskach lokalnych.

1.4.5. STRATEGIA ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO POWIATU WAŁECKIEGO DO 2010 ROKU

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Wałeckiego do 2010 roku została opracowana na podstawie analizy danych o sytuacji społeczno-gospodarczej mieszkańców powiatu i informacji przekazanych przez współpracujące ze sobą podmioty rządowe, samorządowe i pozarządowe. Dzięki temu uzyskano obraz aktualnego stanu i na tej podstawie przedstawiono kierunki działań w celu rozwiązania istniejących problemów. Dokument składa się z kilku części merytorycznych, przy czym wspólnym mianownikiem jest dla nich misja powiatu, którą określono następująco: „Misją powiatu wałeckiego jest dążenie do harmonijnego, zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego w kierunku poprawy dostępności i konkurencyjności rejonu, jak i dążenie do osiągania poziomu życia mieszkańców zgodnego ze standardami jakościowymi Unii Europejskiej”.

W części merytorycznej obejmującej sferę społeczną wyodrębniono cztery obszary strategiczne, w których miała nastąpić realizacja strategii. Są to: 1) Ochrona zdrowia, 2) Oświata, kultura i sport, 3) Zatrudnienie i przeciwdziałanie bezrobociu oraz 4) bezpieczeństwo i porządek publiczny.

W obrębie wymienionych obszarów określono następujące cele nadrzędne i podrzędne:

I. Ochrona zdrowia – Poprawa sytuacji zdrowotnej mieszkańców w powiecie, której wyrazem będzie poziom zadowolenia mieszkańców z usług medycznych i zmniejszenie umieralności niemowląt.

- weryfikacja możliwości realizacji potrzeb,
- kształtowanie sprzyjającego zdrowiu środowiska życia, pracy i nauki,
- dążenie do zapewnienia całodobowego dostępu do kompleksowych świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej,

- opieka medyczna kobiet ciężarnych według programu rządowego,
 - przekształcenia własnościowe publicznych zakładów opieki zdrowotnej,
 - ustalenie zakresu i rodzaju świadczeń rehabilitacyjnych,
 - zwiększanie zasięgiem działań skuteczności interwencji prawnej i pomocy rodzinie,
 - rozwój bazy usług opieki społecznej.
- II. Oświata, kultura i sport – Stworzenie warunków do rozwoju społecznego, poprawy jakości życia i zagospodarowania wolnego czasu.
- kontynuacja działań zabezpieczających warunki możliwie najlepszego wykształcenia młodego pokolenia, upowszechnienie średniego wykształcenia we wszystkich środowiskach,
 - likwidowanie zaległości w utrzymaniu obiektów szkolnych (szkoły podstawowe i gimnazjalne),
 - dostosowanie kierunków kształcenia do zmieniającego się rynku pracy i wymogów Unii Europejskiej,
 - wspieranie różnorodnych form współpracy, wymiany doświadczeń pomiędzy szkołami, placówkami i szkołami wyższymi w kraju i za granicą,
 - wspieranie konkursów, olimpiad, imprez poznawczych i sportowych o zasięgu powiatowym i ponadregionalnym,
 - stworzenie systemu pomocy materialnej dla osób uzdolnionych oraz pochodzących z ubogich rodzin,
 - dostosowanie Powiatowego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Wałczu do zadań związanych z wprowadzeniem nowego ustroju szkolnego,
 - utrzymanie gminnej bazy lokalowej ośrodków kultury i sportu,
 - rozbudowa bazy sportowej,
 - inspirowanie w gminach działalności instytucji kulturalnych, zespołów folklorystycznych, lokalnej telewizji, klubów sportowych.
- III. Zatrudnienie i przeciwdziałanie bezrobociu – Poprawa jakości i warunków życia ludności poprzez działania na rzecz zrównoważenia rynku pracy, szczególne na obszarach wiejskich i wsparcie najbardziej potrzebujących.
- realizacja gminnych zadań inwestycyjnych,
 - stymulowanie rozwoju instytucji probiznesowych,
 - realizacja powiatowego programu likwidacji bezrobocia,

- inspirowanie do tworzenia się na terenach gmin organizacji służących bezrobotnym.

IV. Bezpieczeństwo i porządek publiczny – Spokój i porządek publiczny oraz ochrona dóbr osobistych i majątkowych ludności.

- stworzenie spójnego systemu edukacji społecznej wynikającej ze współpracy zainteresowanych służb i instytucji,
- rozpowszechnianie wśród społeczeństwa działań Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego SP w Wałcu,
- koordynowanie działań służb zespolonych w zakresie realizacji programów rozwoju z uwzględnieniem możliwości realizacji tych programów przez władze powiatu wałęckiego,
- poszukiwanie instytucji i programów wsparcia dla ofiar przestępcstw i wypadków.

1.4.6. GMINNE DOKUMENTY STRATEGICZNE

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. Silne oddziaływania czynników zewnętrznych, w których istotną rolę odgrywa dynamika i ekspansywność jednostek terytorialnych (gmin miejskich i wiejskich oraz województw) konkurujących w dostępie do ograniczonego rynku inwestorów i kapitału wymuszają konieczność stosowania przez władze samorządowe odpowiednich metod zarządzania. W powyższych warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które, oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. W obecnych warunkach polskich – na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego) – jedną z podstawowych ról wśród tego typu planów pełnią strategie rozwoju czy też plany rozwoju lokalnego. W opracowaniach tych określone są cele rozwoju lokalnego oraz sposoby realizacji tych celów przy wyróżnieniu najbardziej pożądanych dla rozwoju gminy działań.

1.4.6.1. PLAN ROZWOJU LOKALNEGO MIASTA I GMINY MIROŚLAWIEC 2005-2006, 2007-2013

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Mirosławiec zakłada realizację 20 projektów i działań, z których 14 przewidziano do realizacji w latach 2007-2013. Dotyczą one szeroko rozumianej sfery społeczno-gospodarczej i wpisują się w cele wytyczone w Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do 2015 roku przyczyniając się jednocześnie do poprawy jakości życia mieszkańców miasta i gminy. Do działań i projektów do realizacji na terenie gminy w latach 2007-2013 zaliczono m.in.:

1. budowę kompleksu sportowo-rekreacyjnego w Mirosławcu,
2. budowę szlaku spacerowo-rowerowego oraz drogi w Mirosławcu na odcinku Jezioro Kosiakowo – Mirosławiec,
3. zagospodarowanie terenu podzamkowego i fosy w Mirosławcu,
4. termorenowację budynków mieszkalnych wraz z renowacją budynków zabytkowych,
5. zagospodarowanie terenu rekreacyjno-wypoczynkowego nad Jeziorem Kosiakowo,
6. wymianę stolarki okiennej z ociepleniem ścian i stropów budynku przedszkola w Mirosławcu,
7. wymianę stolarki okiennej i drzwiowej z ociepleniem ścian i stropów budynku szkoły podstawowej w Mirosławcu.

1.4.6.2. STRATEGIA ROZWOJU GMINY I MIASTA MIROSŁAWIEC NA LATA 2007-2013

W trakcie prac nad Strategią Rozwoju Gminy i Miasta Mirosławiec na lata 2007-2013 dokonano diagnozy społeczno-gospodarczej sytuacji gminy, przeprowadzono analizę SWOT, sformułowano wizję gminy („Cisza, grzyby, woda, las – już znalazłeś Nas – Mirosławiec”), określono cztery priorytety rozwojowe (1. Zwodociągowanie i skanalizowanie wsi na terenie gminy, 2. Stworzenie warunków dla rozwoju turystyki, 3. Stworzenie warunków dla poprawy życia mieszkańców gminy, w tym życia kulturalnego i sportowego, 4. Optymalizacja systemu gospodarki odpadami) oraz wyznaczono następujące cele strategiczne:

1. Stworzenie sortowni odpadów;
2. Rozwijanie społeczeństwa informacyjnego;
3. Stworzenie infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej;

4. Realizacja programu promocji turystycznej wspólnie z partnerami krajowymi i zagranicznymi;
5. Realizacja programu kształcenia pozaszkolnego;
6. Pozyskanie i przygotowanie terenów inwestycyjnych oraz realizacja programu działań dla rozwoju MSP;
7. Budowa mieszkań socjalnych.

Do celów szczegółowych zaliczono natomiast: stworzenie sortowni odpadów, zagospodarowanie turystyczne Jeziora Kosiakowo, budowę i remont ośrodków użyteczności publicznej, budowę ścieżek rowerowych łączących miejscowości gminy, budowę infrastruktury sportowej; hali sportowej, sali gimnastycznej oraz boisk sportowych (piłka nożna, tenis, koszykówka, siatkówka), dokończenie rozbudowy infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, pozyskanie inwestorów z branży hotelarsko-gastronomicznej oraz budowę mieszkań socjalnych.

2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Część diagnostyczna zawiera diagnozę problemów społecznych gminy. Diagnoza została oparta na badaniu źródeł zastanych oraz analizie skonstruowanych specjalnie do tego celu ankiet i wywiadów.

2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Mirosławiec jest gminą miejsko-wiejską położoną w obszarze Pomorza Zachodniego, w południowej części województwa zachodniopomorskiego. Zajmuje powierzchnię 203,27 km² i liczy 6.195 mieszkańców, z czego 3.098 osób mieszka w mieście.

Gmina Mirosławiec jest jedną z pięciu jednostek samorządu terytorialnego wchodzącego w skład powiatu wałęckiego (rycina 1.). Od wschodu graniczy z gminą Wałcz, od południa z gminą Tuczno, a od zachodu i północy z należącymi do powiatu drawskiego gminami Kalisz Pomorski i Wierzchowo. Do gminy, oprócz miasta Mirosławiec, należy dziewięć sołectw: Bronikowo, Hanki, Jabłonowo, Jadwiżyn, Łowicz Wałęcki, Orle, Piecnik, Próchnowo i Toporzyk, w których mieszka 1.725 mieszkańców. Oprócz sołectw w skład gminy wchodzi trzy miejscowości, tj. Kalinówka, Zacisze i Kolonia Polne, zamieszkane przez ogółem 61 mieszkańców, oraz jedna osada – Mirosławiec Górny, w której mieszka 1.311 osób.

Rycina 1. Gmina Mirosławiec na tle powiatu wałęckiego.

Obszar gminy należy do słabo uprzemysłowionych, posiada charakter leśno-rolniczy i duży potencjał turystyczny – czyste środowisko, bogatą faunę i florę. Na jej terenie występuje wolno żyjące stado żubrów. Według danych Urzędu Gminy i Miasta Mirosławiec w gminie działa 450 podmiotów gospodarczych (stan na 2005 r.).

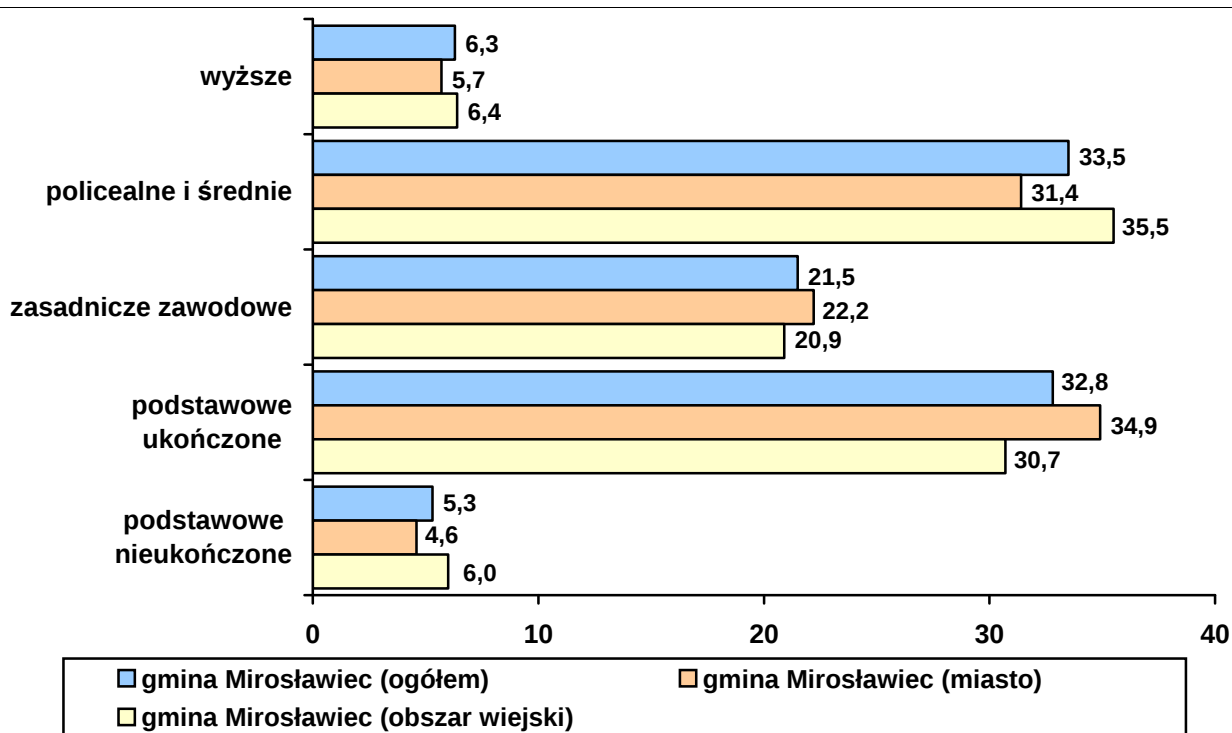
Na terenie gminy znajdują się dwa przedszkola, do których uczęszcza 164 dzieci, dwie szkoły podstawowe, w których naukę pobiera 524 uczniów oraz dwa gimnazja, do których uczęszcza 300 uczniów.

Mieszkańcy gminy Mirosławiec mają zapewnioną opiekę zdrowotną w jednej przychodni zdrowia oraz siedmiu gabinetach prywatnych.

2.2. DEMOGRAFIA

W 2002 roku teren gminy zamieszkiwały 6.294 osoby. Analizując strukturę wykształcenia ludności gminy w wieku 13 lat i więcej w 2002 roku (5.024 osoby), należy stwierdzić, iż mieszkańcy Mirosławca charakteryzowali się niższym poziomem wykształcenia niż ludność obszarów wiejskich gminy. Mieszkańcy miasta dominowali w gronie osób mających wykształcenie zasadnicze zawodowe i podstawowe, natomiast ludność wiejska przeważała wśród osób legitymujących się wykształceniem wyższym oraz policealnym i średnim.

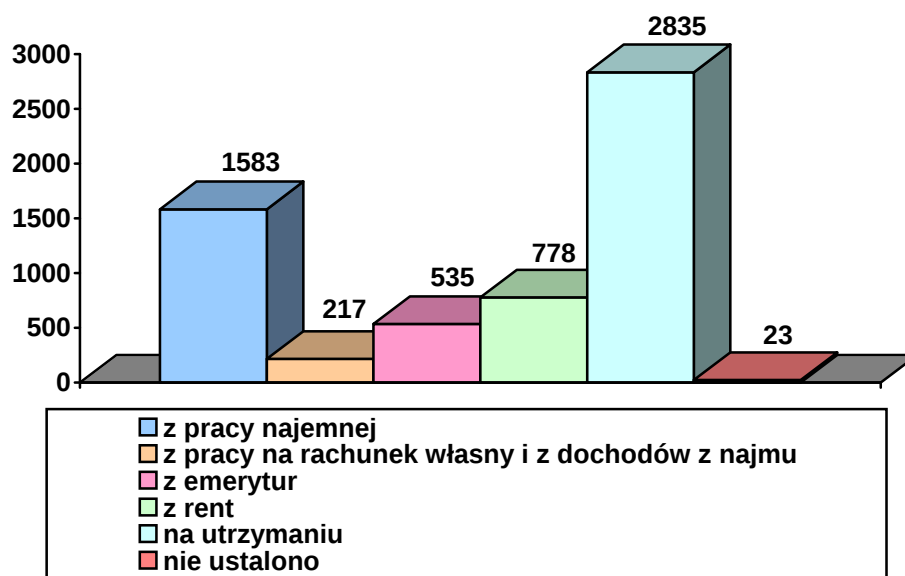
Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2002 roku (dane w %)

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

Poziom wykształcenia lokalnej społeczności jest ważną przesłanką w procesie oceny umiejętności i radzenia sobie poszczególnych osób przede wszystkim na rynku pracy. Im bowiem dana osoba jest lepiej wykształcona, tym łatwiej potrafi się przystosować do zmiennej rzeczywistości rynku pracy.

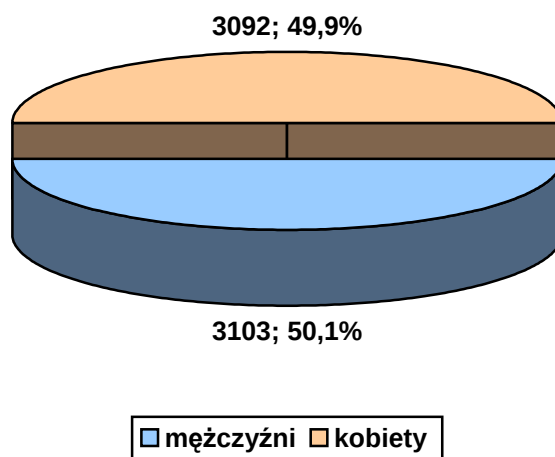
Ludność według głównego źródła utrzymania w 2002 roku

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku spośród 6.294 mieszkańców gminy 3.436 osób posiadało własne źródło utrzymania (54,6%). Wśród nich 1.800 osób utrzymywało się z pracy, w tym 1.583 osoby z pracy najemnej i 217 osób z pracy na własny rachunek i z dochodów z najmu (65 osób z pracy we własnym gospodarstwie rolnym). Z pozostałych źródeł utrzymania korzystało 1.636 osób, z czego 535 mieszkańców gminy otrzymywało świadczenia emerytalne, a 778 osób – świadczenia rentowe. Na utrzymaniu pozostawało 2.835 mieszkańców, a źródła utrzymania nie ustalono dla 23 osób.

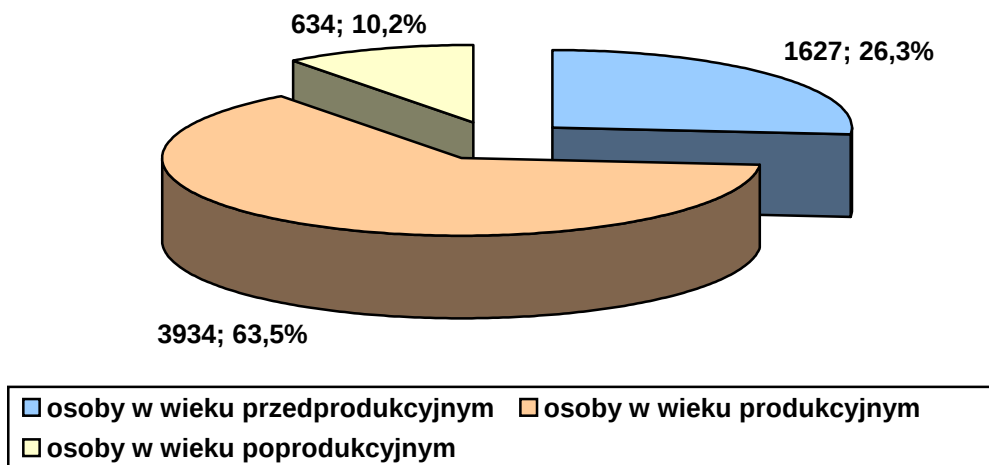
Ludność gminy Mirosławiec w 2005 roku

Dane Urzędu Gminy i Miasta w Mirosławcu.

Według danych Urzędu Gminy i Miasta w Mirosławcu z 31 grudnia 2005 roku gminę Mirosławiec zamieszkiwało 6.195 osób, w tym 3.103 mężczyzn i 3.092 kobiety. Wskaźnik gęstości zaludnienia wynosił 31 osób na 1 km².

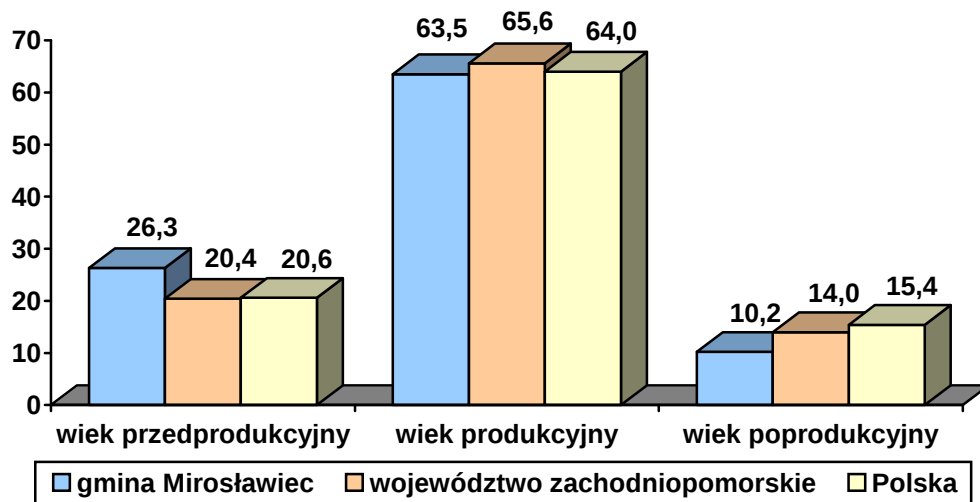
Struktura wiekowa mieszkańców gminy Mirosławiec w 2005 roku

Dane Urzędu Gminy i Miasta w Mirosławcu.

W roku 2005 teren gminy Mirosławiec zamieszkiwało 1.627 osób w wieku przedprodukcyjnym, 3.934 osoby w wieku produkcyjnym oraz 634 osoby w wieku poprodukcyjnym.

Struktura wiekowa mieszkańców gminy Mirosławiec w 2005 roku w porównaniu z województwem i krajem (dane w %)

Badania własne Centrum AV.

Analizując strukturę wiekową mieszkańców gminy Mirosławiec w 2005 roku, należy stwierdzić, iż odbiegała ona zarówno od struktury demograficznej województwa zachodniopomorskiego, jak i całej Polski. W 2005 roku odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym zamieszkujących w gminie był znacznie wyższy od średniej wojewódzkiej i krajowej, a wskaźnik procentowy mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym – niższy. Jednocześnie odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w gminie był niższy od średniej z województwa i kraju.

Z powyżej przedstawionych danych wynika, iż struktura wiekowa mieszkańców gminy Mirosławiec w 2005 roku była korzystna, co przejawiało się większą liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym w porównaniu z osobami w wieku poprodukcyjnym. Należy jednak zaznaczyć, iż obecnie w skali całego kraju odnotowujemy systematycznie zmniejszającą się liczbę dzieci i młodzieży (w przedziale wiekowym 0-17 lat), co jest związane z malejącą dzietnością rodzin, wzrasta natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym (60 lat dla kobiet i 65 dla mężczyzn). W niedalekiej przyszłości znaczna grupa osób w wieku produkcyjnym będzie kończyć swą działalność zawodową i zasilać one grono seniorów. Z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego jest to o tyle ważne, że wymaga dostosowania do potrzeb tej grupy odpowiedniej sfery usług społecznych.

Wzrost udziału osób starszych w populacji może przyczynić się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych. Starsze grupy wiekowe są bardziej narażone na ryzyko niepełnosprawności – obecnie prawie 60% niepełnosprawnych jest wśród osób po 55 roku życia. Dodajmy, że proces starzenia się lokalnej społeczności wynika także skądinąd z pozytywnej przesłanki – wydłużania się średniego czasu życia.

2.3. MARGINALIZACJA I WYKLUCZENIE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

W okresie od 1996 do 2003 roku liczba osób żyjących poniżej granicy minimum egzystencji zwiększyła się w skali całego kraju o 2,8 mln osób. Taki rodzaj ubóstwa nie wynika jedynie z krótkotrwałego pogorszenia się sytuacji rodzin, ale nabiera cech trwałości, przyczyniając się do długotrwałego pozbawienia możliwości korzystania z dóbr i usług, a tym samym prowadzi do wykluczenia społecznego.

W 2004 roku mieliśmy w Polsce do czynienia z kontynuacją tendencji obserwowanej od 1996 roku, polegającej na wzroście zasięgu ubóstwa obiektywnego szacowanego na podstawie wyników badań budżetów gospodarstw domowych (GUS). W 2004 roku poniżej minimum egzystencji żyło 11,8% polskiego społeczeństwa (w porównaniu do 4,3% w 1996 r.).

Na syndrom głębokiego ubóstwa składa się bezrobocie połączone z niskim poziomem wykształcenia głowy gospodarstwa domowego, wielodzietność oraz fakt zamieszkania w małych ośrodkach miejskich oraz na wsi, szczególnie na obszarach dotkniętych bezrobociem strukturalnym. Wzrost skali ubóstwa w ostatnich latach dokonał się przy poprawie przeciętnej sytuacji materialnej ogółu społeczeństwa, co świadczy o rosnących w społeczeństwie nierównościach w sytuacji dochodowej i poziomie życia.

System pomocy społecznej jako jeden z elementów zabezpieczenia społecznego polityki społecznej państwa ma za zadanie wspieranie osób i rodzin, które z przyczyn obiektywnych nie są w stanie zaspokoić swoich elementarnych potrzeb życiowych. Według ustawy o pomocy społecznej pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2. 1).

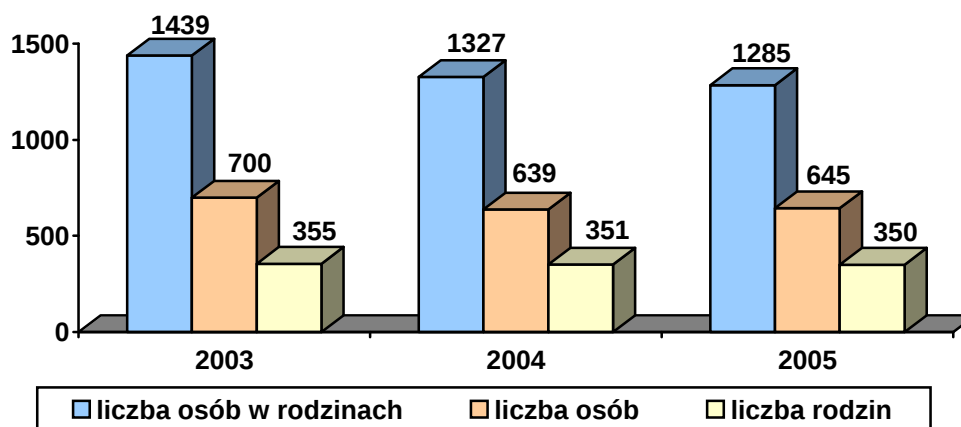
Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 3. 1). Ustawa o pomocy społecznej stwierdza, że udziela się pomocy osobom i rodzinom w szczególności z powodu: 1) ubóstwa; 2) sieroctwa;

3) bezdomności; 4) bezrobocia; 5) niepełnosprawności; 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby; 7) przemocy w rodzinie; 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności; 9) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych; 10) braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze; 11) trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy; 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego; 13) alkoholizmu lub narkomanii; 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej; 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Mirosławiec odpowiedzialny jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Do jego obowiązków należy:

- prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej;
- bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń (w tym organizowanie opieki i usług domowych);
- współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym;
- aktywizowanie środowiska lokalnego.

Osoby objęte pomocą społeczną w latach 2003-2005

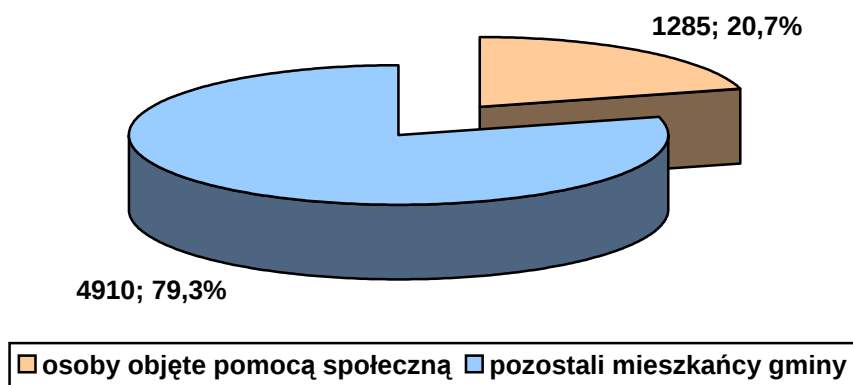
Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mirosławcu.

Decydujący wpływ na korzystanie z systemu pomocy społecznej w Polsce mają regulacje prawne zawarte w ustawie o pomocy społecznej oraz innych aktach

normatywnych. Podstawową przesłanką przyznania świadczeń jest kryterium dochodowe osoby i rodziny. Od 1 października 2006 roku kryterium to ustalono na poziomie 477 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej (poprzednio 461 zł) i 351 zł na osobę w rodzinie (poprzednio 316 zł). Niski poziom kwot uprawniających do przyznania świadczeń zawęża liczbę uprawnionych do korzystania z pomocy i może istotnie wypaczać skalę występującego ubóstwa.

W latach 2003-2005 liczba osób objętych systemem pomocy społecznej w gminie Mirosławiec ulegała zmianom. Na spadek liczby uprawnionych do świadczeń wpływ miały m.in. ustawa o rencie socjalnej i ustawa o świadczeniach rodzinnych, które spowodowały w 2004 przejście części klientów systemu do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i płatnika świadczeń rodzinnych.

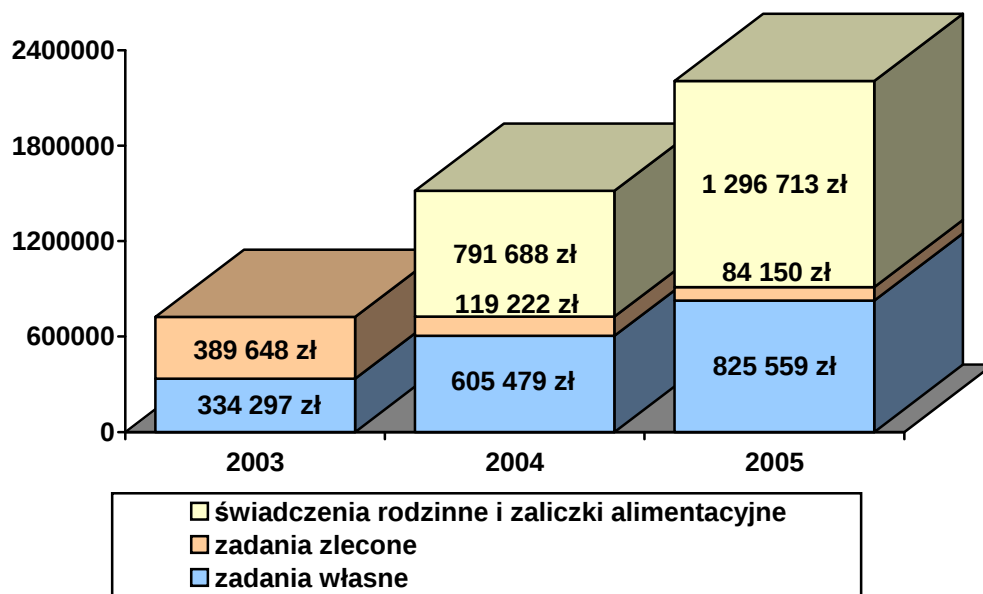
Liczba osób korzystających z systemu pomocy społecznej a ludność gminy w 2005 roku

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mirosławcu.

Spośród 6.195 mieszkańców gminy, 1.285 osób skorzystało z systemu pomocy społecznej w roku 2005. Liczba ta obejmuje również członków rodziny osób, którym decyzją administracyjną przyznano wsparcie.

Wydatki na pomoc społeczną w latach 2003-2005, świadczenia rodzinne w 2004 i 2005 r. oraz zaliczki alimentacyjne w 2005 roku

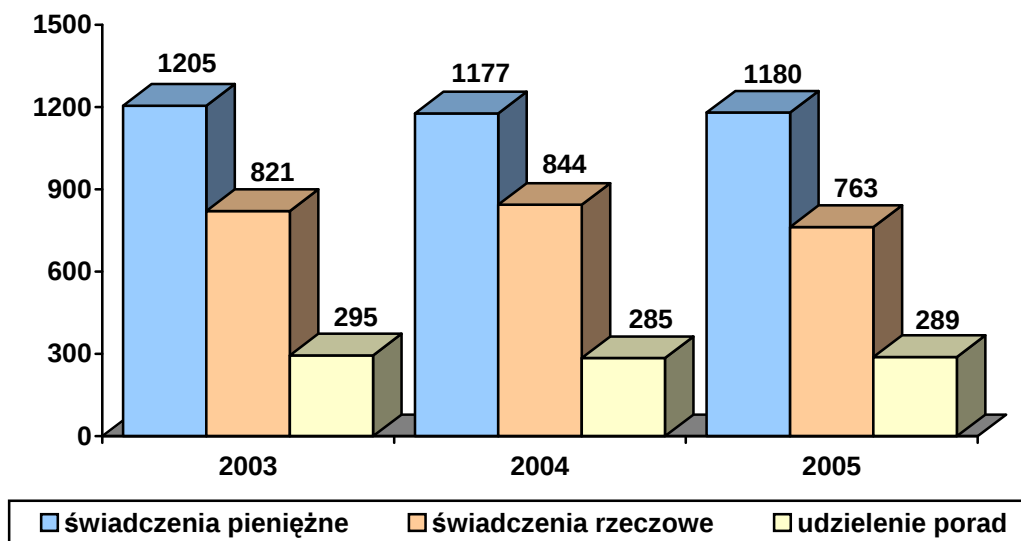
Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mirosławcu.

Na wykresie przedstawiono wysokość środków finansowych pozostających w dyspozycji Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, uwzględniając wydatki na zadania własne pochodzące z budżetu gminy, kwoty na zadania zlecone uzyskane z budżetu państwa oraz wartość świadczeń rodzinnych.

Analizując wysokość nakładów przeznaczonych na pomoc społeczną w gminie, należy zauważyć, iż nakłady finansowe przeznaczane na wspomaganie osób i rodzin w latach 2004-2005 znacznie wzrosły w porównaniu z rokiem 2003. Taki stan rzeczy był efektem wprowadzenia zmian ustawowych czyniących ośrodek dysponentem środków na świadczenia rodzinne i zaliczki alimentacyjne, które – co potwierdzają powyżej przedstawione dane – stanowią niebagatelną pozycję w jego budżecie.

Ogółem wielkość wydatków na udzielane wsparcie w kolejnych latach wyniosła: w roku 2003 – 723.945 zł, w roku 2004 – 1.516.389 zł (w tym 791.688 zł na świadczenia rodzinne), a w 2005 roku – 2.206.422 zł (w tym 1.241.257 na świadczenia rodzinne i 55.456 zł na zaliczki alimentacyjne).

Rodzaje pomocy udzielanej przez MGOPS w latach 2003-2005 (liczba osób)

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mirosławcu.

Na przestrzeni lat 2003-2005 świadczenia pieniężne były najczęściej udzielaną formą pomocy. Analizując możliwości przyznawania przez ośrodek pomocy społecznej świadczeń finansowych, należy wskazać na podstawowe zasiłki, którymi obecnie są: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, specjalny zasiłek celowy, składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne oraz pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie.

W analizowanym okresie beneficjenci systemu pomocy społecznej korzystali również ze wsparcia rzeczowego oraz porad udzielanych przez pracowników ośrodka.

Typ realizowanych świadczeń w latach 2003-2005

Typy świadczeń	2003		2004		2005	
	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin
Pieniężne	1205	295	1177	294	1180	315
Rzeczowe	821	176	844	187	763	182
Udzielenie porad	295	68	285	70	289	76

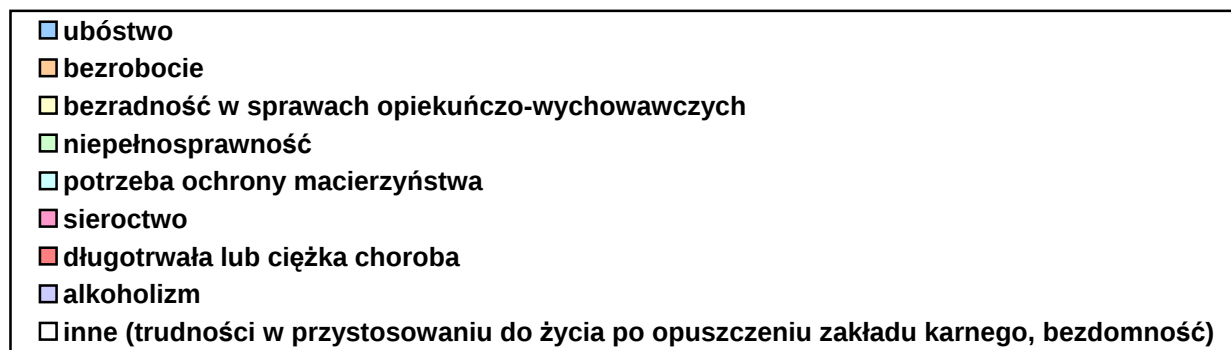
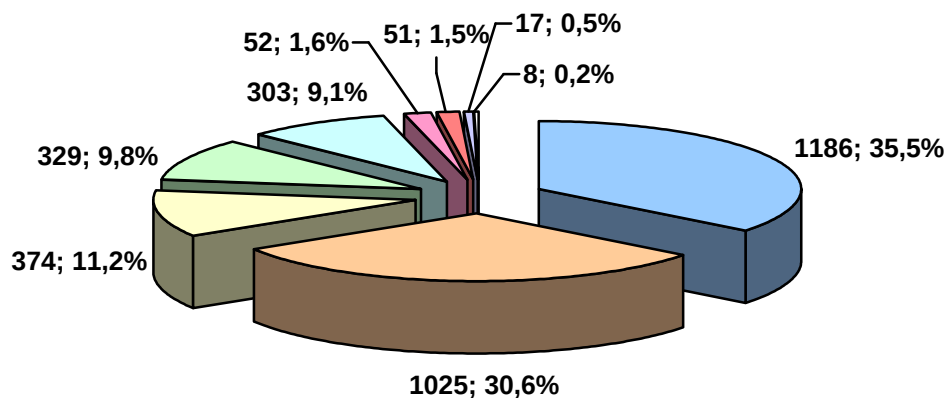
Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mirosławcu.

Większość świadczeń jest przyznawana w drodze decyzji administracyjnej. Beneficjenci niezadowoleni z uzyskanej pomocy mają prawo odwołać się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego, które – w trybie administracyjnym – może decyzję MGOPS-u utrzymać w mocy, uchylić w części lub całości albo przekazać do ponownego rozpoznania.

Organizowanie placówek całodobowej opieki nie jest zadaniem samorządu gminnego, tym niemniej to pracownicy MGOPS-u kwalifikują i kierują za pośrednictwem właściwego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie osoby do DPS-ów. W 2005 roku Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mirosławcu skierował do Domu Pomocy Społecznej jedną osobę.

Do DPS-ów trafiają osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, a nie można im zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Osobę taką kieruje się do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu, zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania, po uzyskaniu zgody tej osoby lub jej przedstawiciela ustawowego. Zarówno dla zainteresowanej osoby, jak i dla całego systemu, skierowanie do domu pomocy społecznej jest zawsze ostatecznością, gdyż powoduje izolację osoby od jej naturalnego środowiska.

Powody przyznawania pomocy społecznej w 2005 roku (liczba osób w rodzinach)
--

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mirosławcu.

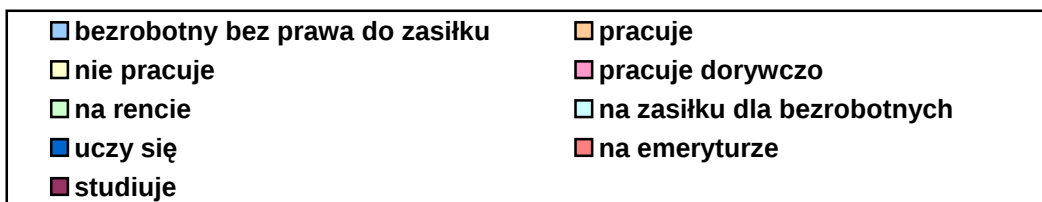
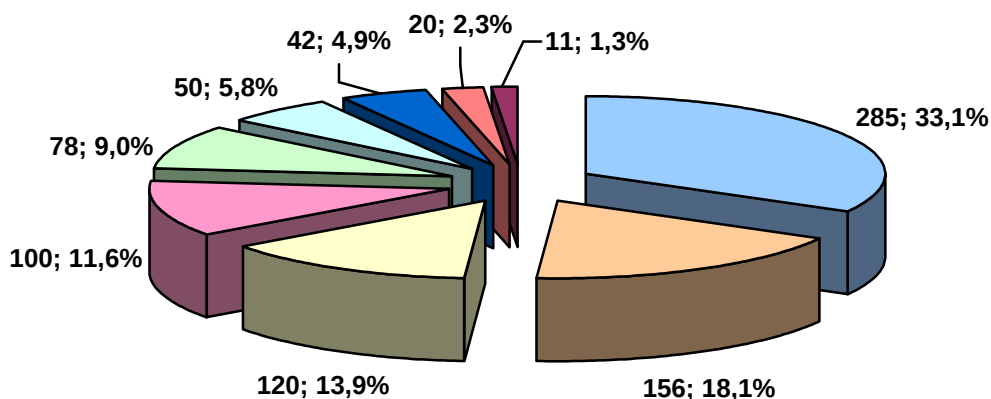
Ustawa o pomocy społecznej zawiera zamkniętą listę powodów, dla których każdy mieszkaniec ma prawo skorzystać z systemu pomocy społecznej. Podstawową przesłanką przyznawania pomocy jest spełnienie wspomnianego wcześniej kryterium dochodowego, informującego o istotnym braku środków do życia, zarówno w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jak i całej rodziny.

W 2005 roku MGOPS w Mirosławcu udzielał wsparcia osobom i rodzinom z następujących przyczyn:

- ubóstwo – 1.186 osób w 315 rodzinach,
- bezrobocie – 1.025 osób w 260 rodzinach,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 374 osoby w 75 rodzinach,
- niepełnosprawność – 329 osób w 107 rodzinach,
- potrzeba ochrony macierzyństwa – 303 osoby w 74 rodzinach,
- sieroctwo – 52 osoby w 11 rodzinach,
- długotrwała lub ciężka choroba – 51 osób w 13 rodzinach,
- alkoholizm – 17 osób w 5 rodzinach,
- trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego – 7 osób w 3 rodzinach,

- bezdomność – 1 osoba.

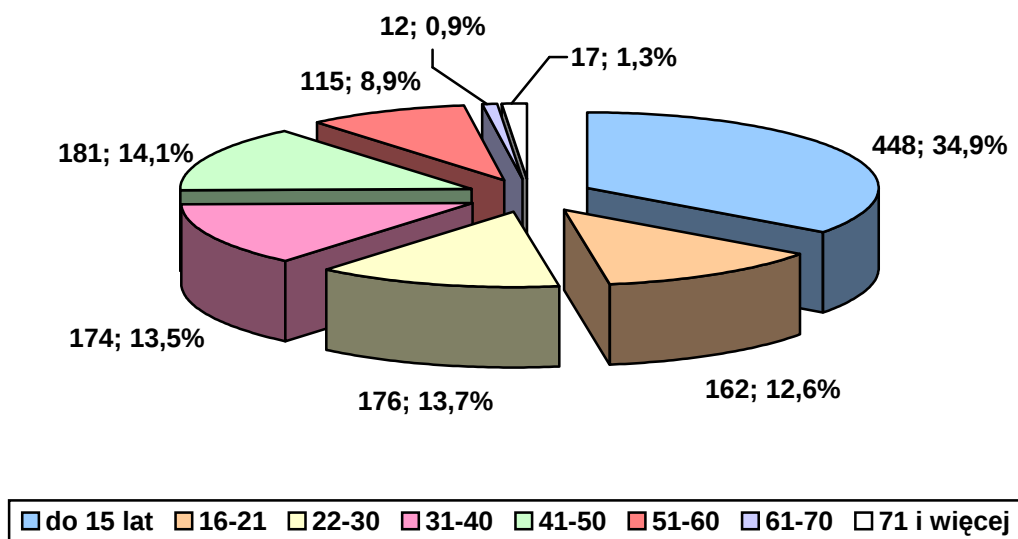
Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową w 2005 r. (liczba osób w rodzinach)

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mirosławcu.

Analizując strukturę odbiorców pomocy ze względu na aktywność zawodową, dochodzimy do wniosku, że najliczniejszą grupę w 2005 roku stanowiły osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku (285 osób w rodzinach). Liczne grupy stanowiły również osoby pracujące i niepracujące (odpowiednio 156 i 120 osób w rodzinach) oraz pracujące dorywczo (100 osób w rodzinach). Następnymi co do wielkości grupami były osoby na rencie (78 osób w rodzinach), przebywające na zasiłku dla bezrobotnych (50 osób w rodzinach) oraz uczące się (42 osoby w rodzinach). Najmniej licznymi grupami były osoby korzystające ze świadczeń emerytalnych (20 osób w rodzinach) oraz studiujące (11 osób w rodzinach).

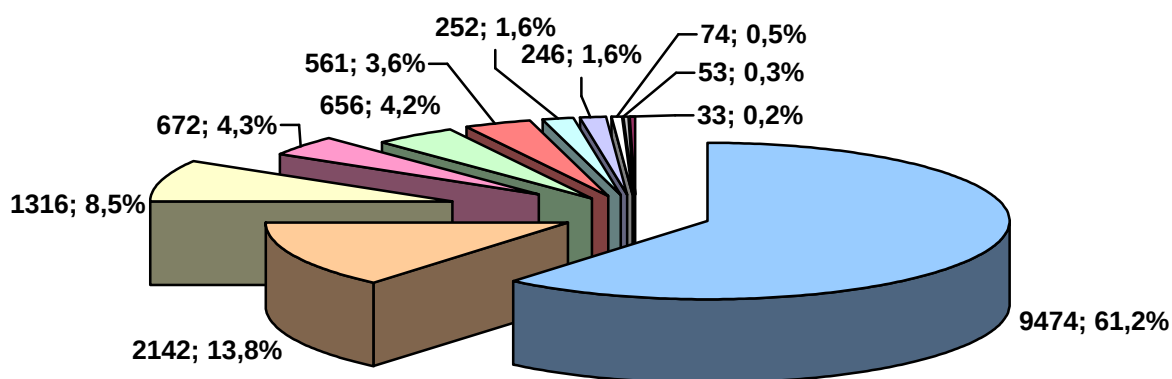
Struktura demograficzna odbiorców pomocy społecznej w 2005 r. (liczba osób w rodzinach)

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mirosławcu.

Struktura demograficzna świadczeniobiorców systemu pomocy społecznej w 2005 roku była porównywalna ze strukturą demograficzną całej lokalnej społeczności. Niepokojąca była duża grupa beneficjentów w wieku produkcyjnym, którzy, posiadając ku temu warunki, powinni samodzielnie pracować i osiągać dochody umożliwiające utrzymanie siebie i swoich rodzin. Uwagę zwracała również znaczna liczba dzieci wspieranych przez system pomocy społecznej, głównie poprzez dożywianie w szkołach, co dowodzi istnienia poważnych niedoborów materialnych wśród znacznej liczby rodzin.

Świadczenia rodzinne przyznane przez MGOPS w 2005 roku

■	zasiłek rodzinny
■	dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka
■	dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania
■	dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej
■	dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego
■	zasiłek pielęgnacyjny
■	dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego
■	dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego
■	świadczenie pielęgnacyjne
■	dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka
■	dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mirosławcu.

Zgodnie z ustawą świadczeniami rodzinnymi są: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku oraz świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego. W roku 2005 MGOPS w Mirosławcu przyznał ogółem:

- 9.474 zasiłki rodzinne (dla 502 osób),
- 2.142 dodatki do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka (dla 33 osób),
- 1.316 dodatków do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania (dla 170 osób),
- 672 dodatki do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej (dla 117 osób),
- 656 dodatków do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego (dla 366 osób),
- 561 zasiłków pielęgnacyjnych (dla 71 osób),
- 252 dodatki do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego (dla 26 osób),
- 246 dodatków z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego (dla 17 osób),
- 74 świadczenia pielęgnacyjne (dla 5 osób),
- 53 dodatki do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka (dla 50 osób),

- 33 dodatki do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych (dla 3 osób).

2.4. KWESTIA DZIECKA

Polityka społeczna zajmuje się dziećmi jako grupą wymagającą szczególnej troski i ochrony. Działalność na rzecz dzieci polega przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu do oświaty, służby zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka życiowego.

System opieki nad dziećmi potrzebującymi wsparcia organizują instytucje państwowe, samorządy, organizacje pozarządowe. Na system ten składają się:

- domy pomocy społecznej dla dzieci specjalnej troski,
- pogotowia opiekuńcze,
- domy dziecka,
- ośrodki szkolno-wychowawcze dla dzieci i młodzieży,
- ogniska wychowawcze,
- placówki środowiskowe zapobiegające niedostosowaniu społecznemu i osamotnieniu dzieci i młodzieży oraz zapewniające pomoc rodzicom mającym trudności w wychowaniu dzieci,
- wioski dziecięce,
- ośrodki adopcyjno-opiekuńcze,
- rodziny zastępcze,
- rodzinne domy dziecka,
- młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

Wszystkie te placówki wyrównują szanse dzieci i młodzieży, niemniej dziecko, dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości, powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia.

W celu uzyskania informacji o problemach dzieci i młodzieży w lokalnym systemie kształcenia i wychowania zostały rozesłane do szkół gminy ankiety. Pozwalają one zdiagnozować środowisko szkolne pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej wśród uczniów oraz przekazują informacje o realizacji działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych prowadzonych wśród dzieci i młodzieży. W sumie do badania przedłożono cztery ankiety – po dwie ze szkół podstawowych i gimnazjów (wszystkie placówki działają w formie zespołów szkół).

W materiale badawczym respondenci oceniali głównie pozycję dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym.

Problemy występujące w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej

Lp.	Cechy patologii społecznej	Obecność poszczególnych cech	
		występuje (liczba wskazań i ujawnionych przypadków)	nie występuje
1	Alkoholizowanie się	1	3
2	Narkotyzowanie się	1	3
3	Palenie papierosów	2 (4)	2
4	Ucieczki z domu		4
5	Kradzieże	2	2
6	Agresja i przemoc, w tym poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów	2	2
7	Autoagresja		3
8	Przestępczość ujawniona	2 (1)	2
9	Niszczenie mienia szkolnego		4
10	Udział w grupach negatywnych	1	3
11	Opieka kuratora sądowego	3 (1)	1
12	Przemoc w rodzinie	1	3
13	Zaniedbanie przez dom	4	
14	Wykorzystywanie seksualne		4

Badania własne Centrum AV.

Wskazując najistotniejsze kwestie, pedagodzy korzystali z zamkniętego zestawu kategorii, mając do wyboru 14 zmiennych. Stwierdzając obecność poszczególnych cech, podawano jednocześnie liczbę występujących przypadków.

Określając problemy uczniów i szkoły w pytaniach otwartych, wskazywano głównie na zjawisko ubożenia rodzin i związany z nim problem bezrobocia, dysfunkcje występujące w domu (odnoszące się do niewydolności opiekuńczo-wychowawczej), a także na problemy dosięgające samych uczniów: nikotynizm, agresję, udział

w negatywnych grupach rówieśniczych, które to zjawiska wymagają zastosowania nadzoru kuratora sądowego. Ponadto uczniowie napotykają na takie bariery jak: niedostateczna baza sportowo-rekreacyjna i kulturalna, niewystarczająca oferta kulturalna oraz trudności w dojazdach na zajęcia pozalekcyjne.

Wszystkie szkoły posiadają dostęp do Internetu, a także prowadzą dożywianie uczniów, ale zapotrzebowanie na tę formę pomocy jest jednak większe. Dwie placówki umożliwiają korzystanie z sali gimnastycznej, a w żadnej nie funkcjonują klasy integracyjne. Szkoły oferują swoim wychowankom zajęcia dodatkowe (m.in. różnorodne tematycznie koła zainteresowań oraz dyskoteki, zajęcia teatralne, plastyczne, artystyczne i sportowo-rekreacyjne), a dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi zajęcia wyrównawcze (4 placówki), logopedyczne (3 szkoły), socjoterapeutyczne (2 szkoły), nauczanie indywidualne (2 szkoły), korekcyjno-kompensacyjne (1 placówka) i gimnastykę korekcyjną (1 szkoła).

Określając działania profilaktyczne i naprawcze konieczne do przeprowadzenia na terenie szkoły wskazywano na potrzebę zintensyfikowania programów obejmujących zapobieganie alkoholizmowi, narkomanii oraz przemocy i agresji (zatrudnienie psychologa). Postulowano również konieczność włączenia się rodziców do wspólnych działań wychowawczych. Od gminy oczekuje się większej pomocy materialnej na zakup podręczników, pomocy szkolnych, współfinansowania wycieczek oraz ułatwiania dzieciom i młodzieży uczestnictwa w imprezach kulturalnych. Zwracano też uwagę na potrzebę wprowadzenia w szkołach wolontariatu działającego w środowisku osób niepełnosprawnych (Stowarzyszenie „Jutrzenka”).

Podejmując kwestię badań koniecznych do przeprowadzenia wśród dzieci, młodzieży i rodziców, pedagodzy stwierdzili, iż należy organizować bezpośrednie spotkania z rodzicami i uczniami, przeprowadzać wywiady środowiskowe oraz badania ankietowe (m.in. w celu uzyskania informacji o oczekiwaniach rodziców wobec szkoły, ośrodka pomocy społecznej, ośrodka kultury, a także na temat przemocy w rodzinie). Kolejne zagadnienie, jakie należałoby rozpoznać za pomocą badań, to problem stosunków międzyludzkich i sposobów komunikowania się wśród dzieci i dorosłych, a także problem uzależnień (alkohol, narkotyki).

Analizując potrzeby dzieci i młodzieży, wskazano na konieczność wyrównywania szans edukacyjnych młodzieży z poszczególnych miejscowości, uatrakcyjnienie oferty zagospodarowania czasu wolnego oraz zintensyfikowanie działań w zakresie

preorientacji zawodowej (tzw. wycieczki zawodoznawcze i spotkania z doradcami zawodowymi).

2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej.

Bezrobotnym, zgodnie z definicją ustawową, jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki, zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie trwania zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów.

Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. W najbardziej dramatycznej sytuacji są rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu np. niskich dochodów, wielodzietności, inwalidztwa. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą czy zanikiem autorytetu rodzicielskiego. Może także prowadzić do rozpadu

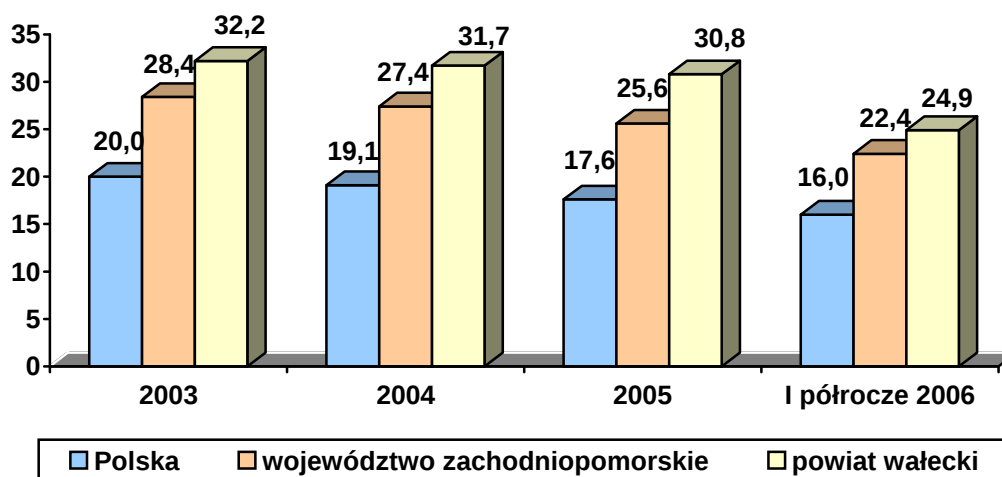
rodziny. W tych okolicznościach pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

Wzrost liczby bezrobotnych świadczeniobiorców powoduje przyrost ilości zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zwiększenie puli wydatków na udzielanie pomocy. Sytuacja taka wymusza również konieczność dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Ponieważ możliwości budżetu państwa i samorządu lokalnego są ograniczone, podstawowego znaczenia w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia nabiera praca socjalna, która przyjmuje zróżnicowane formy.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie oraz technika kontraktu socjalnego, która pozwala na uzależnienie pomocy (formy, wysokości i okresu wypłacania świadczenia) od aktywności bezrobotnego i jego rodziny.

Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy stymuluje procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wyzwalają zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Negatywne emocje związane z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych, a ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety i dzieci. Długotrwałe bezrobocie z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi wymaga stosowania odpowiednich form oddziaływań.

Stopa bezrobocia w kraju, województwie i powiecie w okresie od 2003 r. do I półrocza 2006 r.

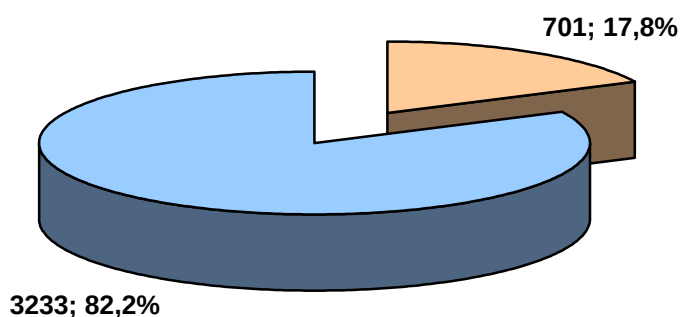

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Stopa bezrobocia to procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo, ale bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Analizując powyższy wykres, należy stwierdzić, iż w okresie od 2003 r. do I półrocza 2006 r. powiat wałecki charakteryzował się wyższą, w stosunku do województwa zachodniopomorskiego i kraju, stopą bezrobocia. Generalnie w skali całego kraju – z uwagi na poprawę kondycji gospodarki – mamy do czynienia z powolnym zmniejszaniem się stopy bezrobocia.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wałczu na dzień 31 grudnia 2005 roku w gminie Mirosławiec pozostawało zarejestrowanych 701 bezrobotnych (w tym 549 osób zamieszkujących obszar wiejski). Wśród nich większą liczebną grupą były kobiety, które stanowiły 62,9% ogółu bezrobotnych w gminie. Prawo do zasiłku posiadało 151 osób. Należy dodać, że poziom bezrobocia odnotowany w statystykach instytucji rynku pracy może być różny od rzeczywistej liczby informującej o osobach pozostających bez pracy.

Bezrobotni i osoby aktywne zawodowo pracujące z końcem 2005 roku

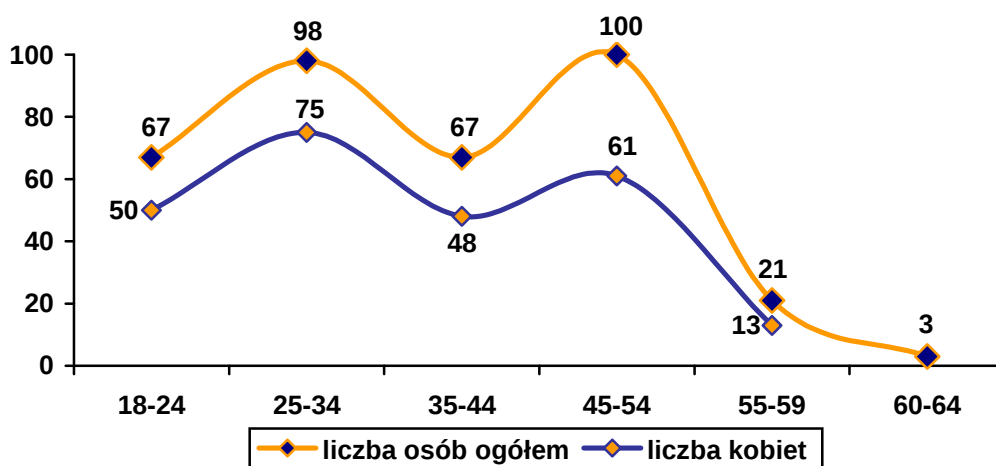

■ bezrobotni ■ osoby aktywne zawodowo pracujące

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Wałczu.

Spośród 3.934 osób z terenu gminy Mirosławiec będących w wieku produkcyjnym, z końcem 2005 roku 701 osób pozostawało bez zatrudnienia. Natomiast w pierwszym półroczu 2006 roku liczba bezrobotnych w gminie znacznie spadła i wyniosła 356 osób, w tym 247 kobiet. Stopa bezrobocia w gminie była najniższa w całym powiecie, jednakże – jak wynika z analiz Powiatowego Urzędu Pracy w Wałczu – mogło to mieć związek z podejmowaniem przez bezrobotnych prac sezonowych oraz nasileniem emigracji zarobkowej.

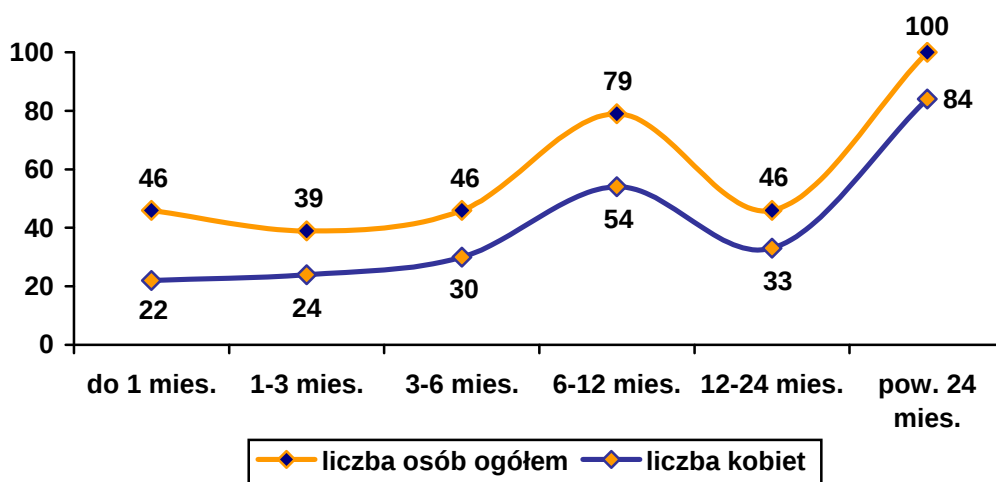
Bezrobotni według wieku – stan w końcu I półrocza 2006 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Wałczu.

W I półroczu 2006 roku w grupie bezrobotnych stosunkowo dużo było ludzi młodych, często nieposiadających wcześniejszych doświadczeń zawodowych. Było to porównywalne z sytuacją w kraju. Niepokoiła również liczna i zarazem posiadająca niewielkie szanse na zmianę swej sytuacji życiowej grupa osób bezrobotnych, które przekroczyły 45. rok życia. Osobom pozostającym jeszcze w wieku produkcyjnym, ale już niemobilnym, zdecydowanie trudniej znaleźć pracę i zdobyć nowe kwalifikacje zawodowe. We wszystkich grupach wiekowych większość bezrobotnych wśród ogółu pozostających bez pracy stanowiły kobiety.

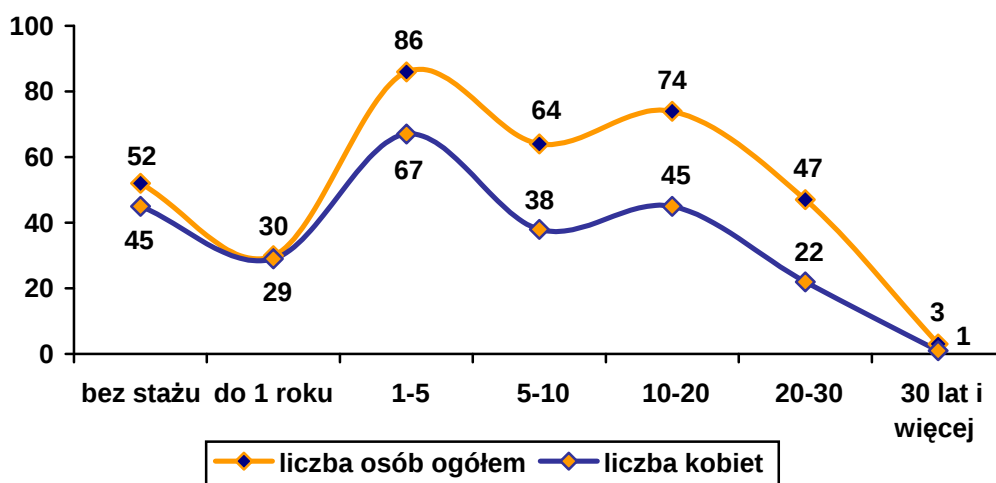
Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy – stan w końcu I półrocza 2006 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Wałczu.

Powrót do pracy jest tym trudniejszy, im dłuższy jest okres pozostawania poza zatrudnieniem, co wyraźnie widać na powyższym zestawieniu. Brak pracy może powodować nieodwracalne szkody nie tylko ekonomiczne, ale przede wszystkim społeczne, łącznie z daleko idącą demoralizacją i wykluczeniem osób pozostających bez zatrudnienia. Długotrwale bezrobotni, którzy w I półroczu 2006 roku stanowili najliczniejszą grupę pozostających bez pracy w gminie, często nie są w stanie samodzielnie wrócić do zatrudnienia, stąd tak ważne w ich przypadku są: poradnictwo zawodowe, praca socjalna oraz kluby integracji społecznej.

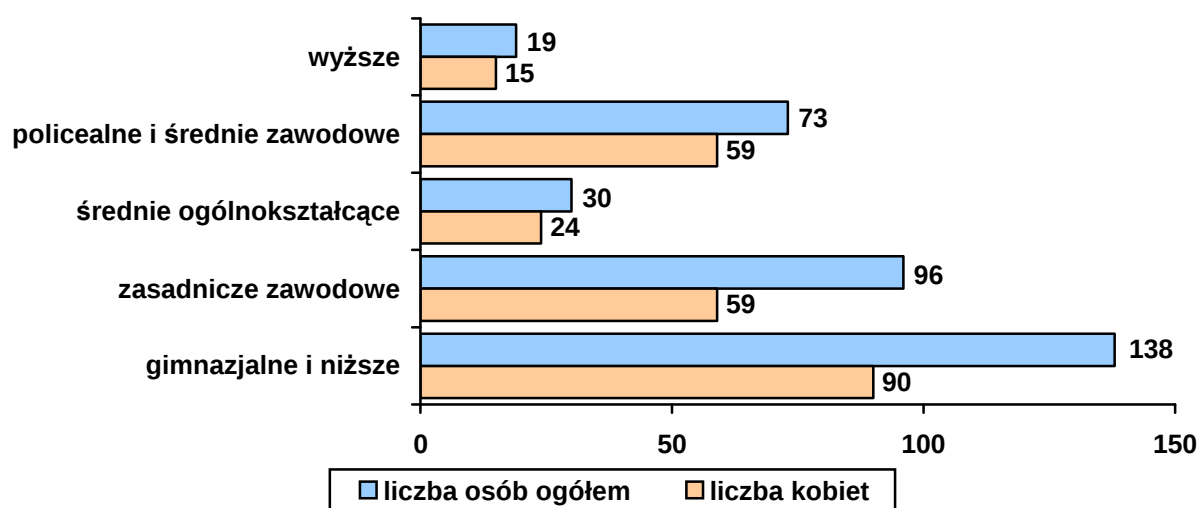
Bezrobotni według stażu pracy – stan w końcu I półrocza 2006 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Wałczu.

Staż pracy warunkujący zdobycie doświadczenia zawodowego jest cechą niezwykle pożądaną przez pracodawców. W I półroczu 2006 roku największe grupy wśród bezrobotnych w gminie stanowiły osoby ze stażem pracy od roku do 5 lat oraz od 10 do 20 lat. Liczną grupę tworzyły również osoby ze stażem pracy od 5 do 10 lat oraz nieposiadające doświadczenia zawodowego. W programach aktywizujących osoby bezrobotne należy zatem zwrócić szczególną uwagę na osoby z kilkuletnim stażem pracy, którym należy umożliwić zdobywanie dalszego doświadczenia zawodowego, osoby z ponad 10-letnim stażem pracy, którym powinno się zapewnić możliwość przekwalifikowania się, aby wzmocnić ich konkurencyjność na rynku pracy, oraz absolwentów, którym należy umożliwić zdobycie pierwszych doświadczeń zawodowych.

Bezrobotni według wykształcenia – stan w końcu I półrocza 2006 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Wałczu.

W I półroczu 2006 roku zdecydowanie lepszą sytuację na rynku pracy posiadały osoby z wykształceniem wyższym i średnim ogólnokształcącym; tych w rejestrach bezrobotnych figurowało najmniej. Problem bezrobocia w największym stopniu dotyczył osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym i niższym. Zestawiając ten fakt z sytuacją na rynku pracy, należy nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób już bezrobotnych szczególny nacisk należy położyć na szkolenia, doksztalcenie i zmianę kwalifikacji zawodowych.

2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ

Problemy wynikające z picia alkoholu i zażywania narkotyków stanowią obecnie jedną z poważniejszych kwestii społecznych. Zjawisko to ma istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego (wzrasta liczba nieletnich nietrzeźwych sprawców przestępstw, ale również nieletnich nietrzeźwych ofiar), jak również ogólny stan zdrowia populacji, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy, a także na relacje interpersonalne z rówieśnikami i środowiskiem rodzinnym.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych jest trudna do ustalenia. Z jednej strony możemy się opierać na danych szacunkowych ustalonych dla populacji, m.in. przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, które prezentuje poniższe zestawienie, z drugiej na danych przedstawianych przez poszczególne instytucje podejmujące kwestie uzależnień w swej działalności statutowej.

Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych					
		W Polsce 38,6 mln	W mieście 100 tys. mieszk.	W mieście 25 tys. mieszk.	W gminie 10 tys. mieszk.
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Definiując problem alkoholizmu, przyjmuje się, że jest to całokształt problemów związanych z używaniem napojów alkoholowych. Rozumie się przez to zarówno upośledzenie decyzji dotyczących rozpoczynania picia alkoholu, jak i polegających na niemożności przzerwania picia alkoholu. Problem alkoholizmu rozpatrywany jest w dwóch płaszczyznach:

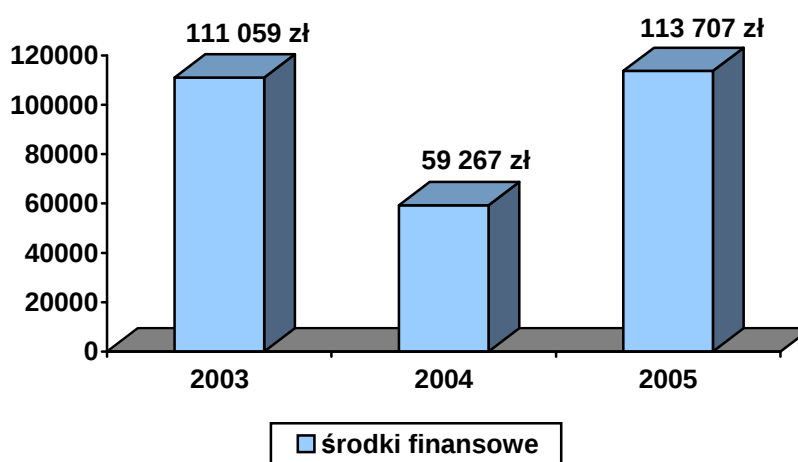
- jako choroba alkoholowa (utrata kontroli picia, niemożność utrzymania się w abstynencji);
- jako zagadnienie spożycia napojów alkoholowych i akceptowanych przez społeczeństwo wzorów picia, co stwarza konieczność poszukiwania alkoholu.

Rozmiary zjawiska uzależnień odnotowane w oficjalnych statystykach różnią się od faktycznego stanu. Najlepiej widać to w sferze odczuć społecznych mieszkańców, którzy bardzo często wskazują na alkoholizm jako poważny problem społeczny. Spośród 350 rodzin objętych pomocą społeczną przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mirosławcu w 2005 roku, 5 rodzin liczących 17 osób swą trudną sytuację życiową tłumaczyło problemem alkoholowym. Nie było uwidocznione używanie narkotyków. W analizowanym okresie z tytułu narkomanii miejscowy Ośrodek nie świadczył pomocy, co jednak nie może być tożsame z twierdzeniem zupełnego braku występowania zjawiska.

Aby eliminować niekorzystny wpływ alkoholizmu na społeczność gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia. Ważną rolę odgrywają w tym procesie uchwalane corocznie programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz podejmowane przez Miejsko-Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach przysługujących jej uprawnień działania.

W 2005 roku Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przyjęła 9 wniosków dotyczących skierowania na leczenie odwykowe osób uzależnionych, z tego 7 osób skierowano na leczenie.

Środki finansowe służące rozwiązywaniu problemów uzależnień w latach 2003-2005

Dane Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mirosławcu.

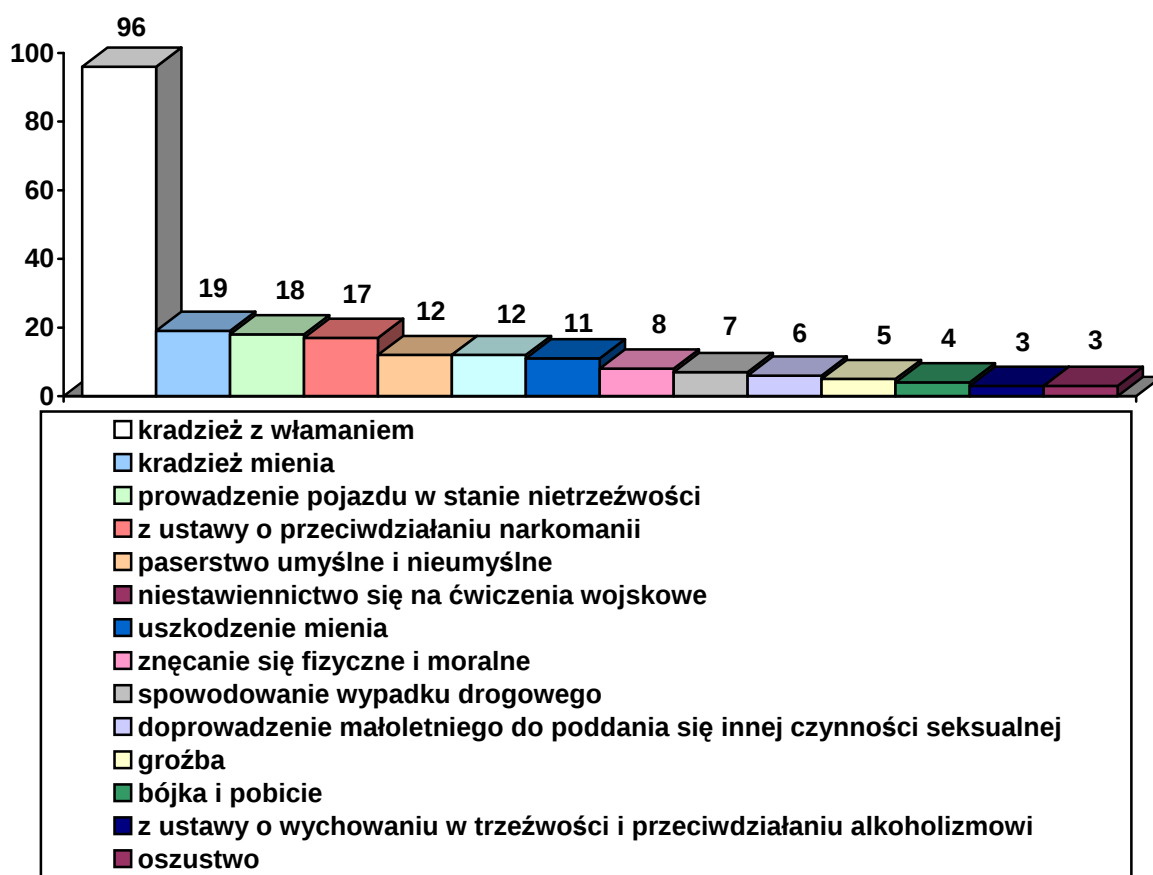
Wielkość środków przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych w gminie Mirosławiec zmieniała się na przestrzeni lat 2003-2005, osiągając najwyższy poziom w roku 2005. W 2003 r. wyniosła 111.059 zł, w roku następnym zmalała do 59.267 zł, a w 2005 r. osiągnęła poziom 113.707 zł.

2.7. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwie piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność gminy Mirosławiec.

Z analizy stanu zagrożenia przestępczością za okres 12 miesięcy 2005 roku wynika, iż na terenie działania Posterunku Policji w Mirosławcu wszczęto łącznie 179 dochodzeń (o 5 więcej niż w roku poprzednim), w trakcie których stwierdzono 238 czynów przestępnych, z czego 199 wykryto. W toku postępowań przygotowawczych zdołano ustalić 130 podejrzanych dorosłych (w tym 2 kobiety) i 21 nieletnich, którzy dopuścili się głównie kradzieży oraz kradzieży z włamaniem. Wskaźnik wykrywalności dla wszystkich kategorii przestępstw wyniósł 87% i był wyższy o 26,8% w porównaniu z rokiem poprzednim.

Wybrane kategorie przestępstw stwierdzonych na terenie działania Posterunku Policji w Mirosławcu w 2005 roku

Dane Posterunku Policji w Mirosławcu.

Analizując powyższe zestawienie, należy stwierdzić, iż najczęściej popełnianymi przestępstwami w 2005 roku były kradzieże z włamaniem – ogółem 96 czynów stwierdzonych. Na kolejnych miejscach znalazły się przestępstwa drogowe (ogółem 25 czynów, w tym 18 przypadków prowadzenia pojazdu w stanie nietrzeźwości i 7 przypadków spowodowania wypadku drogowego; do najbardziej zagrożonych odcinków

dróg należały trasa K-10 Kalisz Pomorski – Wałcz i droga 177 Czaplinek – Tuczo), kradzieże mienia (19 czynów), przestępstwa z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (17 przypadków), paserstwo umyślne i nieumyślne, niestawiennictwo się na ćwiczenia wojskowe (po 12 czynów) oraz uszkodzenia mienia (11 przypadków). Ponadto stwierdzono m.in. 8 przypadków fizycznego i moralnego znęcania się, 6 zdarzeń doprowadzenia małoletniego do poddania się innej czynności seksualnej, 5 gróźb, 4 bójki i pobicia oraz po 3 oszustwa i przestępstwa z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

W analizowanym roku ujawniono również 112 wykroczeń kwalifikujących się do prowadzenia postępowań wnioskowych o ukaranie przez sąd, z czego 79 wykryto. Wśród nich dominowały kradzieże mienia (48 postępowań; 34 wykryto), kolizje drogowe (17 postępowań; 16 wykryto) oraz uszkodzenia mienia (17 postępowań; 9 wykryto). Ponadto nałożono 220 mandatów karnych na sumę 19.000 zł, udzielono 76 pouczeń, oraz zatrzymano 10 praw jazdy i 29 dowodów rejestracyjnych.

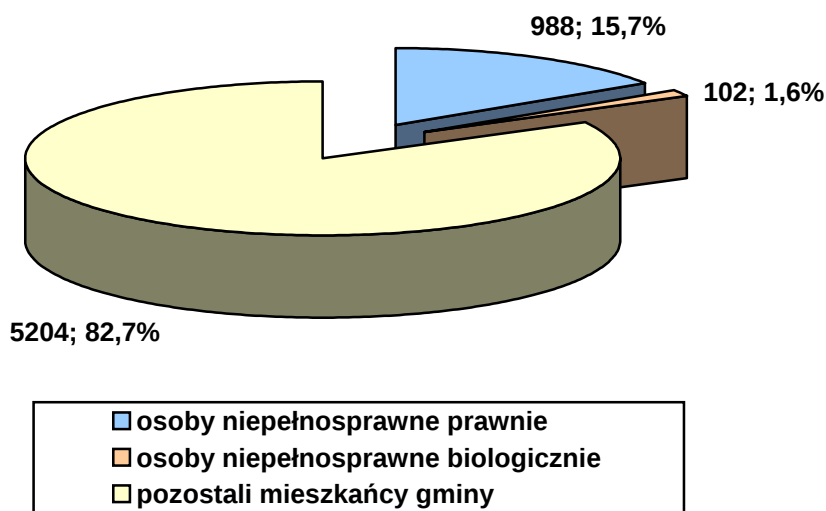
W 2005 roku policjanci z Posterunku Policji w Mirosławcu w ramach działań prewencyjnych przeprowadzili szereg spotkań w środowisku lokalnym (2 spotkania z przedstawicielami samorządu gminy, 5 z nauczycielami i uczniami, 3 w przedszkolach, 1 w zakładzie pracy, a 6 z księdzem oraz sołtysami). Na bieżąco współpracowali ze Strażą Miejską, Strażą Leśną i Ochotniczą Strażą Pożarną. Wspólnie z kuratorami sądowymi i społecznymi dokonywali sprawdzeń rodzin zagrożonych patologiami – w 4 przypadkach, które dotyczyły przemocy w rodzinie, wystąpiono do sądu o odwieszenie kary. W analizowanym roku miejscowi policjanci wykonali 51 konwojów, zatrzymali 53 osoby (osoby te doprowadzono do zakładów karnych, aresztów śledczych, sądów, prokuratury i na badania lekarskie) oraz zabezpieczyli 18 imprez kulturalno-sportowych, głównie meczy oraz procesji kościelnych.

2.8. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Tymczasem obecnie niepełnosprawność jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na

wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

Osoby niepełnosprawne a ludność gminy w 2002 roku

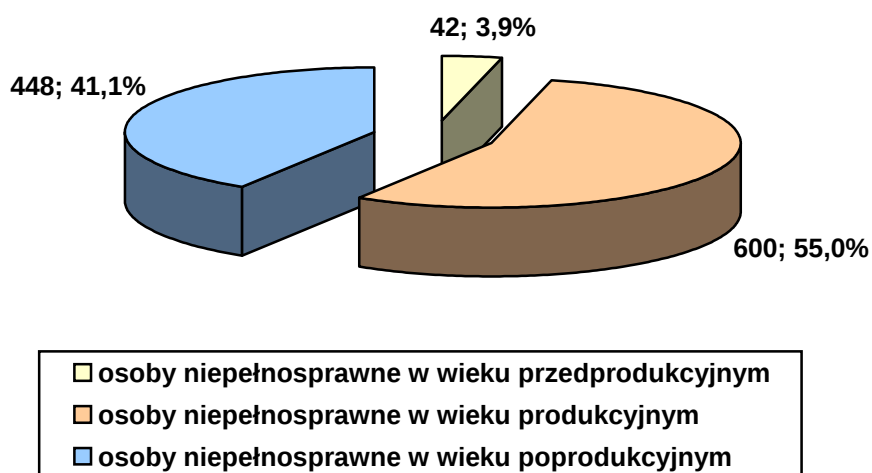

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku w gminie Mirosławiec zamieszkiwało 1.090 osób niepełnosprawnych (w tym 492 mężczyzn i 598 kobiet), co stanowiło 17,3% ogółu mieszkańców gminy. Grupa ta była silnie zróżnicowana nie tylko pod względem stopnia niepełnosprawności, ale także wieku, wykształcenia i źródła utrzymania.

W skali całego kraju zdecydowana większość osób niepełnosprawnych – 84% – utrzymuje się głównie ze świadczeń społecznych: rent, emerytur i zasiłków (w 2005 roku z powodu niepełnosprawności z pomocy społecznej w gminie Mirosławiec skorzystało 329 osób w 107 rodzinach i była to czwarta, pod względem liczby beneficjentów, przyczyna udzielania wsparcia). Jedynie dla 8% tej populacji główne źródło utrzymania stanowi praca, zaś kolejne 8% pozostaje na utrzymaniu innych osób, nie posiadając własnych środków na przeżycie. Prawie połowa osób niepełnosprawnych legitymuje się co najwyżej wykształceniem podstawowym, a to znacznie utrudnia wejście na rynek pracy i utrzymanie zatrudnienia.

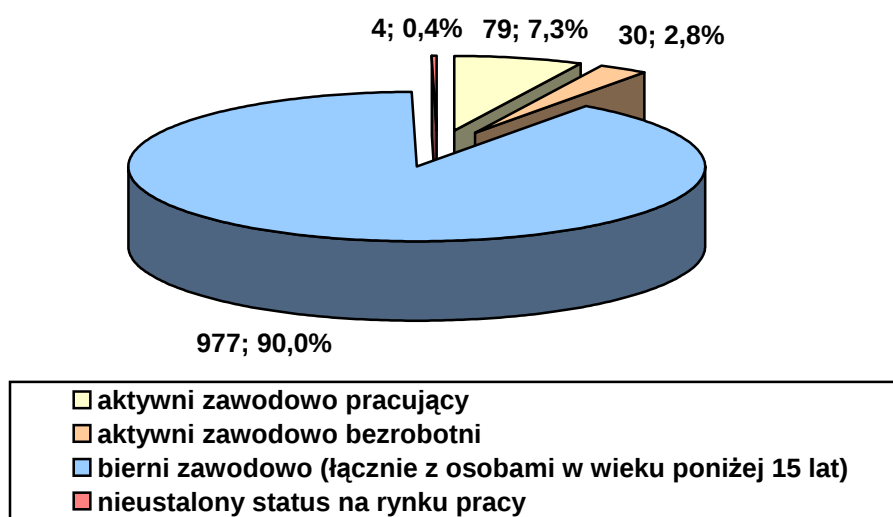
Osoby niepełnosprawne według ekonomicznych grup wieku w 2002 roku

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku 55% niepełnosprawnych w gminie to osoby w wieku produkcyjnym (600 osób), co było zjawiskiem wielce niepokojącym. Liczną grupę reprezentowały również osoby w wieku poprodukcyjnym – ogółem 448 osób. Najmniejszą liczebnie grupę stanowiły dzieci i młodzież – łącznie 42 osoby.

Osoby niepełnosprawne według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

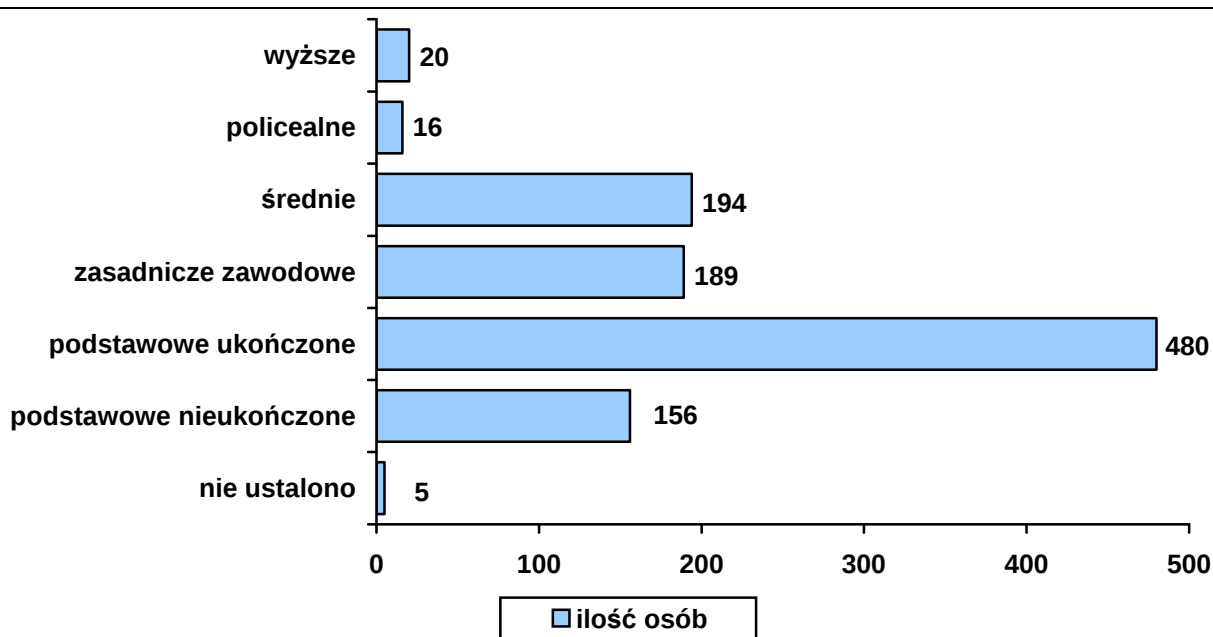

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku zdecydowana większość osób niepełnosprawnych w gminie była bierna zawodowo – 977 osób. Wśród aktywnych zawodowo zarejestrowano 79 osób pracujących i 30 osób pozostających bez pracy. Nieustalony status na rynku pracy miały 4 osoby.

Integracja społeczna osób niepełnosprawnych przez pracę stanowi w Polsce bardzo wymagające i trudne do realizacji zadanie. Istnieje wiele czynników wpływających niekorzystnie na zatrudnianie osób niepełnosprawnych. Po stronie podażowej są to (poza relatywnie niskimi kwalifikacjami osób niepełnosprawnych): słabe motywacje i liczne bariery instytucjonalno-infrastrukturalne, a po stronie popytu na pracę: niechęć pracodawców i w konsekwencji znaczny koszt ich motywowania oraz ogólnie trudny rynek pracy, charakteryzujący się słabą dynamiką tworzenia miejsc pracy.

Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2002 r.

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku najliczniejszą grupę niepełnosprawnych w gminie stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym – 480 osób.

Osoby niepełnosprawne są bardzo zróżnicowaną grupą ludzi, w związku z czym konieczna jest polityka, która będzie respektować tę różnorodność. Szczególnej uwagi wymagają osoby o złożonych, wielorakich potrzebach uzależniających je od pomocy innych oraz ich rodziny. Niepełnosprawni są często gorzej wykształceni, co zdecydowanie utrudnia ich funkcjonowanie na rynku pracy. Rodziny posiadające niepełnosprawne dzieci wymagają szczególnej uwagi, jeżeli chodzi o ich edukację i społeczne włączanie oraz możliwości rehabilitacyjne.

Szczególnych wysiłków wymaga rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, tj. m.in.: promocja dostępu osób niepełnosprawnych do

zatrudnienia oraz budowa systemu wsparcia dla osób chorych psychicznie, których systematycznie przybywa. Wspomniane działania stwarzają możliwość integracji tej grupy osób z pozostałą częścią społeczeństwa. Jednocześnie nadal powinny być konsekwentnie likwidowane bariery architektoniczne, komunikacyjne oraz transportowe, utrudniające osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w społeczeństwie.

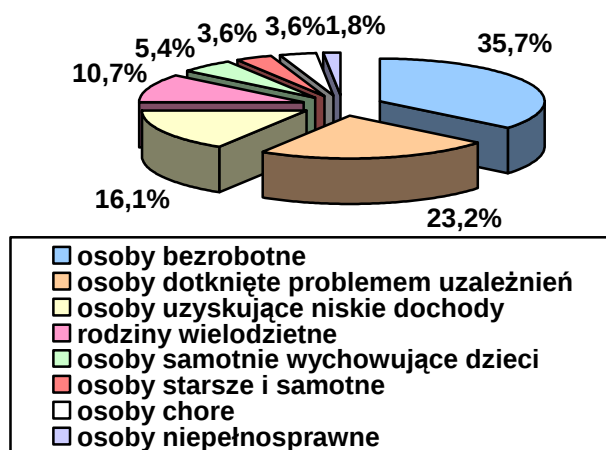
Osoby niepełnosprawne zamieszkujące na terenie gminy Mirosławiec mogą korzystać z oferty następujących instytucji, placówek i organizacji: Urząd Gminy i Miasta, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i Przychodnia Medycyny Rodzinnej w Mirosławcu, Zespoły Szkół w Mirosławcu i Piecniku, Ośrodek dla Osób Niepełnosprawnych w Wałczu (pracownik dyżuruje w gminie 4 razy w miesiącu) oraz Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „Jutrzenka”.

2.9. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY

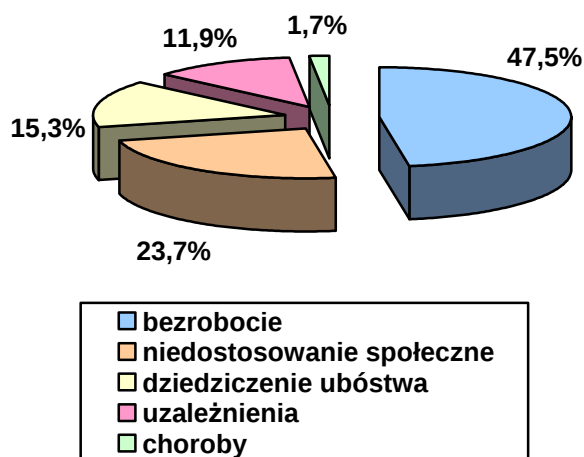
Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego, mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania. Podstawowym narzędziem badawczym, za pomocą którego identyfikowano problemy społeczne gminy, była ankieta rozesłana do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, między innymi do osób reprezentujących wybrane instytucje lokalne, takie jak: służba zdrowia, kościół, szkoły, policja, organizacje pozarządowe, a także do lokalnych przedsiębiorców, pracowników socjalnych MGOPS, radnych, mieszkańców gminy, pracowników samorządowych, sołtysów, zakładów pracy, członków Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i kuratorów społecznych.

Poniższe wykresy prezentują obraz najistotniejszych kwestii dotyczących lokalną społeczność.

Środowiska zagrożone ubóstwem

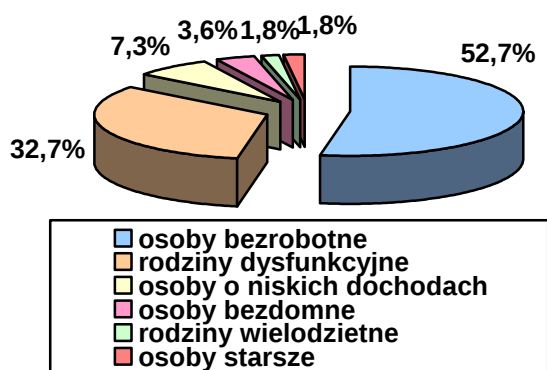
Przyczyny popadania w ubóstwo

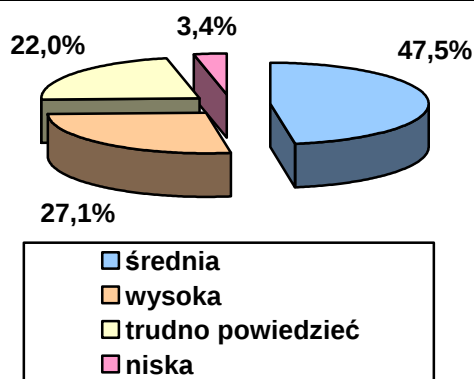
Badania własne Centrum AV.

Według badanych problem ubóstwa dotyczy najbardziej osób bezrobotnych (35,7%), dotkniętych problemem uzależnień (23,2%), a następnie uzyskujących niskie dochody oraz rodzin wielodzietnych (odpowiednio 16,1% i 10,7%). Jako najczęstsze przyczyny popadania w stan ubóstwa respondenci podawali bezrobocie (47,5%), niedostosowanie społeczne (23,7%) oraz zjawisko dziedziczenia ubóstwa i uzależnienia (odpowiednio 15,3% i 11,9%).

Środowiska zagrożone uzależnieniami

Skala problemu uzależnień

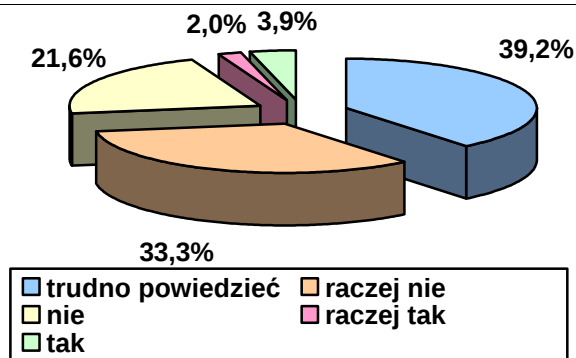

Badania własne Centrum AV.

W kwestii środowisk zagrożonych zjawiskiem uzależnień najczęściej wymienianymi grupami były osoby bezrobotne (takiego zdania była ponad połowa respondentów). W następnej kolejności wymieniano rodziny dysfunkcyjne (32,7%) oraz osoby o niskich dochodach (7,3%). Określając skalę występowania tego problemu prawie połowa badanych oceniła ją jako średnią, a 27,1% ankietowanych uważało, że

skala uzależnień jest wysoka. Tylko 3,4% respondentów uznało skalę problemu za niską.

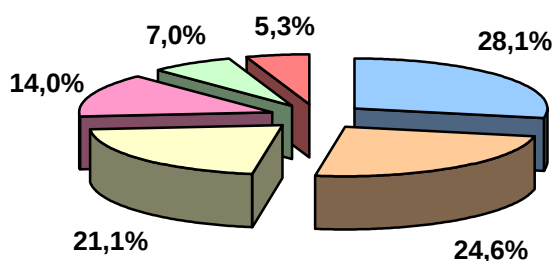
Czy oferta pomocy osobom uzależnionym jest wystarczająca?

Badania własne Centrum AV.

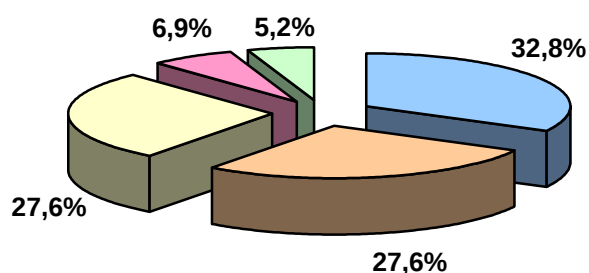
Jeśli chodzi o ocenę oferty pomocy dla osób uzależnionych, wielu badanych nie miało zdania na ten temat (prawie 40%), natomiast 33,3% respondentów uznało ją za raczej niewystarczającą, a 21,6% za niewystarczającą. Opinie pozytywne w tej kwestii były w zdecydowanej mniejszości – w sumie 5,9% odpowiedzi.

Problemy społeczne dotyczące osób starszych

choroby
 samotność
 brak opieki ze strony rodziny
 ubóstwo
 niepełnosprawność
 niedostosowanie społeczne

Czy oferta pomocy osobom starszym jest wystarczająca?

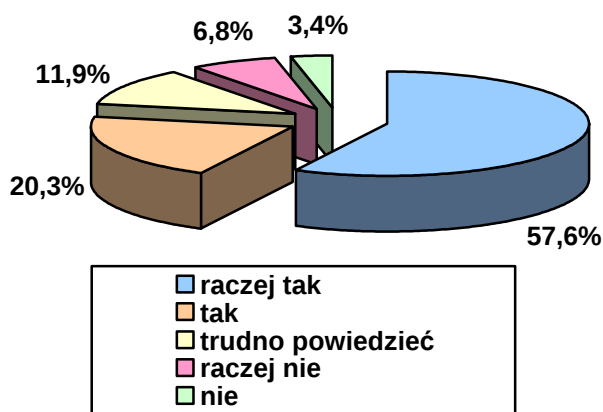
raczej nie
 raczej tak
 trudno powiedzieć
 nie
 tak

Badania własne Centrum AV.

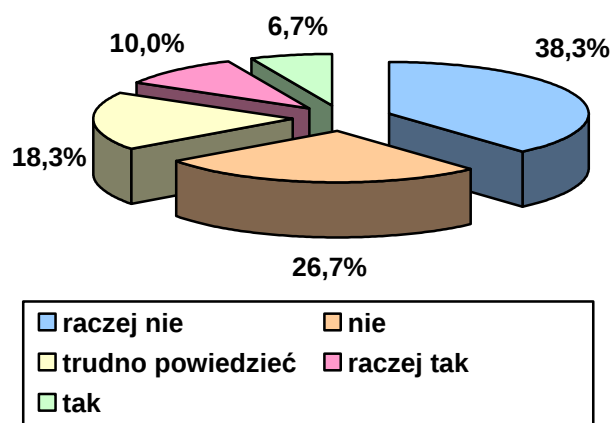
W kwestii osób starszych badani za problemy najczęściej dotyczące tę grupę osób podawali choroby (28,1%), samotność (24,6%) oraz brak opieki ze strony rodziny (21,1%). Innymi powodami były ubóstwo, niepełnosprawność i niedostosowanie społeczne. Co do oceny oferty pomocy osobom starszym, najwięcej respondentów

stwierdziło, że jest ona raczej niewystarczająca bądź zdecydowanie niewystarczająca (łącznie 39,7% odpowiedzi). Przeciwnego zdania było w sumie 32,8% badanych. Pozostali ankietowani nie mieli zdania na ten temat.

Czy osoby niepełnosprawne są akceptowane w środowisku lokalnym?

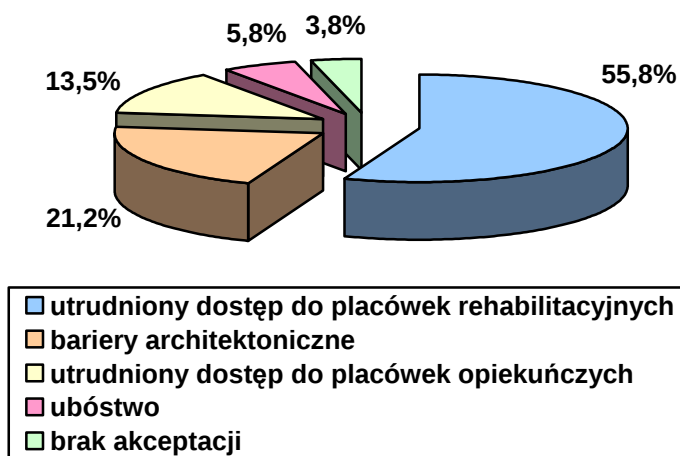
Czy oferta pomocy osobom niepełnosprawnym jest wystarczająca?

Badania własne Centrum AV.

W kwestii akceptacji osób niepełnosprawnych zdecydowana większość badanych (w sumie 77,9%) wypowiedziała się pozytywnie, a prawie 12% osób nie było w stanie jednoznacznie określić swojego stanowiska. Jeśli natomiast chodzi o ofertę pomocy ww. osobom, to łącznie 65,0% ankietowanych oceniło ją negatywnie. Odmienne stanowisko zaprezentowało w sumie 16,7% respondentów.

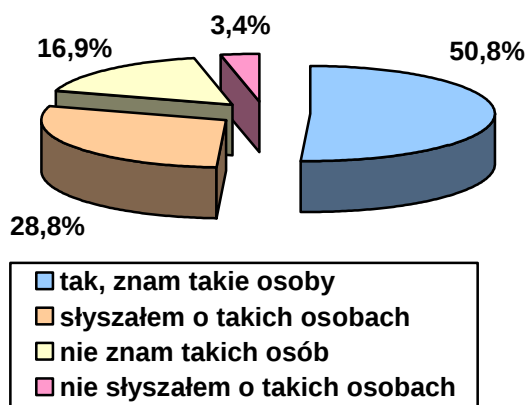
Problemy społeczne dotyczące osób niepełnosprawnych

Badania własne Centrum AV.

Za problemy najbardziej nękające osoby niepełnosprawne badani uznali trudności związane z dostępem do placówek rehabilitacyjnych (55,8%), a następnie bariery architektoniczne (21,2%) oraz utrudniony dostęp do placówek opiekuńczych (13,5%).

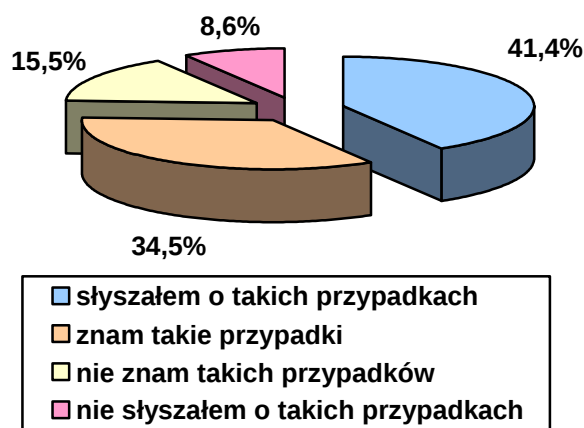
Czy na terenie gminy zamieszkują osoby chore psychicznie?

Badania własne Centrum AV.

Zagadnienie osób chorych psychicznie zamieszkujących w gminie nie jest obce jej mieszkańcom. Zdecydowana większość badanych – 50,8% – stwierdziła, iż wie o fakcie zamieszkiwania takich osób w gminie, kolejne 28,8% ankietowanych słyszało o takich osobach, a odmiennego zdania było łącznie 20,3% respondentów.

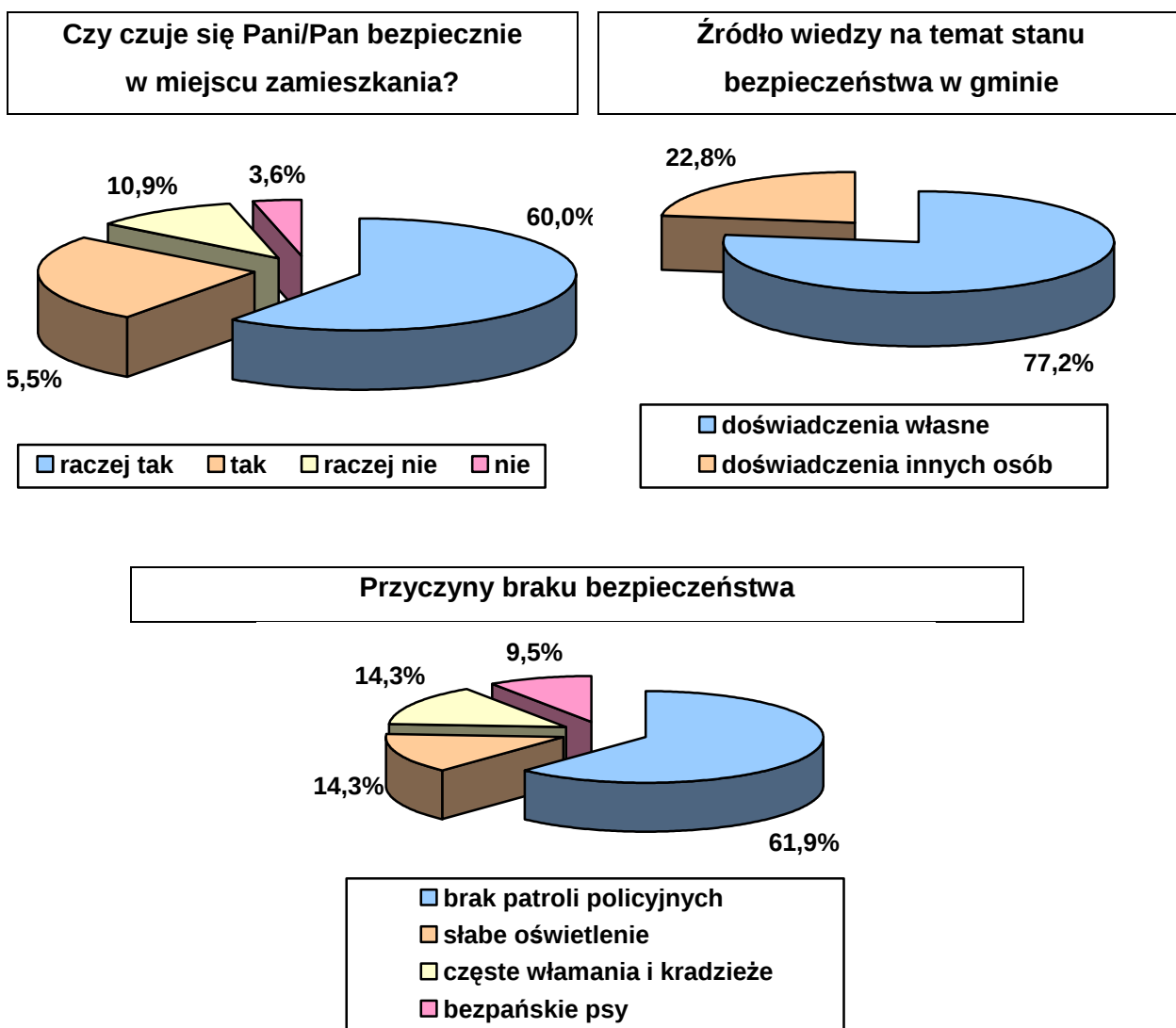
Czy w rodzinach istnieje zjawisko przemocy domowej?

Badania własne Centrum AV.

Podejmując kwestię zjawiska przemocy domowej ponad 40% badanych mieszkańców stwierdziło, iż słyszało o występowaniu tej patologii. Jednocześnie prawie 35% ankietowanych odpowiedziało, iż zna takie przypadki, a 15,5% osób stwierdziło, że

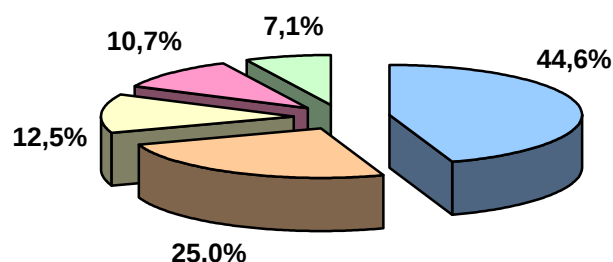
nie zna takich przypadków. Jedynie 8,6% respondentów uznało, iż temat ten jest im obcy.

Badania własne Centrum AV.

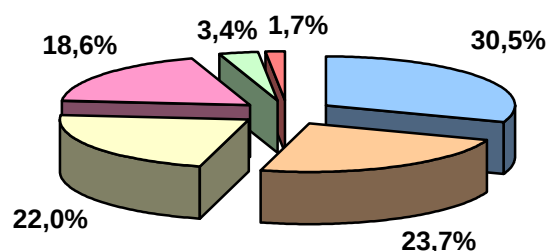
Jeśli chodzi o kwestię poczucia bezpieczeństwa w gminie, to należy stwierdzić, że mieszkańcy czują się raczej bezpiecznie, bądź bezpiecznie – łącznie 85,5% odpowiedzi. Tylko niewielka grupa mieszkańców (łącznie 14,5%) była odmiennego zdania i określiła takie przyczyny zagrożeń jak: brak patroli policyjnych, słabe oświetlenie, częste włamania i kradzieże oraz wałęsające się psy. Głównym źródłem wiedzy badanych na temat stanu bezpieczeństwa w środowisku lokalnym były doświadczenia własne.

Czy pomoc MGOPS-u jest wystarczająca?

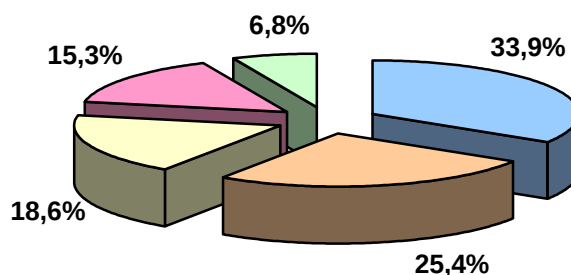
■ raczej tak
 ■ trudno powiedzieć
 ■ nie
 ■ raczej nie
 ■ tak

Jaką formę wsparcia powinien oferować MGOPS?

■ praca socjalna
 ■ pomoc finansowa
 ■ wsparcie rzeczowe
 ■ aktywizacja bezrobotnych
 ■ doradztwo
 ■ usługi opiekuńcze

Ocena pracy pracowników socjalnych

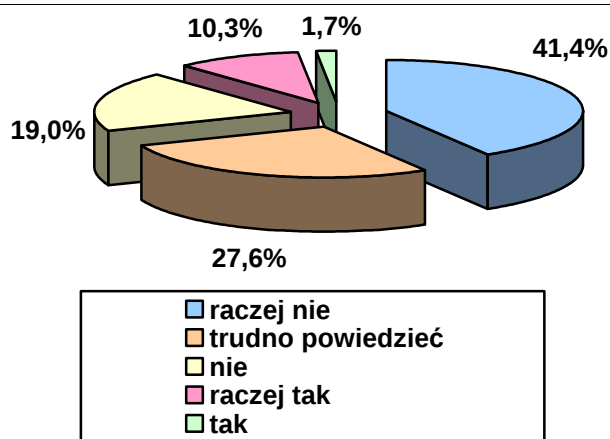

■ dobra
 ■ przeciętna
 ■ nie mam zdania
 ■ bardzo dobra
 ■ zła

Badania własne Centrum AV.

W kwestii oceny pomocy udzielanej przez MGOPS ponad połowa badanych (ogółem 51,7%) stwierdziła, iż jest ona raczej wystarczająca lub w pełni wystarczająca. Odmienne zdania było łącznie 23,2% ankietowanych. W kwestii form wsparcia, jakie powinien oferować MGOPS, wskazywano najczęściej na: pracę socjalną (30,5%), pomoc finansową (23,7%), wsparcie rzeczowe (22,0%) oraz aktywizację bezrobotnych (18,6%). Jeśli natomiast chodzi o ocenę pracy pracowników socjalnych, prawie połowa badanych (49,2%) oceniła ją dobrze lub bardzo dobrze. Jedna czwarta respondentów wystawiła pracownikom socjalnym ocenę przeciętną, a 6,8% osób miało negatywne zdanie w tej kwestii.

**Czy oferta pomocy świadczonej przez organizacje pozarządowe
zaspokaja potrzeby środowiska lokalnego?**

Badania własne Centrum AV.

Oceniając adekwatność pomocy świadczonej przez organizacje pozarządowe w stosunku do potrzeb ludności gminy, znaczny odsetek badanych (27,6%) nie potrafił jasno sprecyzować swego stanowiska, a tylko łącznie 12,0% ankietowanych oceniło ją pozytywnie. Większość pytanym osób (60,4%) stwierdziła, że pomoc organizacji pozarządowych nie zaspokaja lub raczej nie zaspokaja potrzeb środowiska lokalnego.

2.10. ANALIZA SWOT

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest coraz powszechniej stosowana w pracach nad strategią analiza SWOT. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów: Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizę tę można z powodzeniem zastosować do dowolnego przedsięwzięcia, włącznie z programowaniem strategicznym.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Analiza SWOT została przygotowana w miejscowym Ośrodku Pomocy Społecznej. Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- **siły** – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,

- **słabości** – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **szanse** – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- **zagrożenia** – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Wynik prac obrazują prezentowane poniżej zestawienia. Dodać należy, że w analizie SWOT odniesiono się wyłącznie do kwestii społecznych.

Kwestia osób bezrobotnych

Mocne strony

- wzrost znaczenia wykształcenia jako wartości,
- podnoszenie kwalifikacji przez osoby bezrobotne długotrwale.

Słabe strony

- wysoka skala bezrobocia na terenie gminy; wysokie bezrobocie długotrwale zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet,
- występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia,
- niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych długotrwale,
- mała aktywność w poszukiwaniu zatrudnienia,
- nieodpowiednie przygotowanie pracowników pomocy społecznej do pracy z osobami bezrobotnymi,
- brak organizacji pozarządowych pomagających osobom bezrobotnym.
- brak osób posiadających umiejętność pisania projektów i programów.

Szanse

- nie wzrasta bezrobocie długotrwale,
- wzrost mobilności geograficznej,
- udział gminy w programie „Lider+”,
- możliwość pisania programów w celu pozyskania środków z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Zagrożenia

- rozwój zjawiska wykluczenia społecznego w niektórych grupach społecznych,
- brak współpracy władz lokalnych i regionalnych z partnerami społecznymi w ramach rozwiązywania problemów osób bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych,

- brak powiązania programów dla bezrobotnych długotrwale z programami rozwoju zasobów ludzkich, przekwalifikowań i reorganizacji,
- nie wzrasta mobilność zawodowa,
- nie wzrasta dostępność kształcenia ustawicznego na obszarach wiejskich,
- istnienie zjawiska osłabienia instytucji rodzinnych w zbiorowościach dotkniętych długotrwałym bezrobociem,
- istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia.

Kwestie dzieci, młodzieży i rodziny

Mocne strony

- właściwa komunikacja pomiędzy pracownikami sfery rządowej i pozarządowej,
- wspieranie przez samorząd organizacji pozarządowych i grup nieformalnych pracujących na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny,
- prowadzenie przez samorząd działań zapobiegających dysfunkcjom rodziny,
- funkcjonowanie świetlic środowiskowych,
- istnienie bazy kulturalnej i oświatowej,
- aktywne i chętne do współpracy szkoły.

Słabe strony

- brak profesjonalnej kadry do pracy w świetlicach środowiskowych,
- zbyt krótki czas pracy świetlic środowiskowych,
- kryzys rodziny,
- niedostateczna ilość środków finansowych,
- nieadekwatne do potrzeb zatrudnienie kadry merytorycznej w systemie pomocy społecznej,
- niedostateczna współpraca instytucji zajmujących się problematyką dzieci i młodzieży,
- niska aktywność pracowników służb społecznych w działaniach na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- niski poziom aktywności w poszukiwaniu środków pozabudżetowych (brak osób posiadających umiejętność pisania projektów i programów),
- nieodpowiednie warunki do prowadzenia skutecznej pracy socjalnej,
- niepropagowanie idei wolontariatu,

- niedostateczna baza sportowo-rekreacyjna i kulturalna,
- niewystarczająca oferta kulturalna oraz trudności w dojazdach na zajęcia pozalekcyjne.

Szanse

- członkostwo Polski w Unii Europejskiej szansą na poprawę polityki społecznej wobec dzieci, młodzieży i rodziny,
- sprzyjająca udzielaniu pomocy społecznej dzieciom i młodzieży decentralizacja władzy,
- prowadzenie przez szkoły programów profilaktycznych,
- możliwość tworzenia i wdrażania programów realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Zagrożenia

- nie wzrasta znaczenie organizacji pozarządowych w pracy na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- dochodzi do rozpadu więzi społecznych i zaniku kontroli społecznej,
- występowanie zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnień, zjawiska rozpadu więzi rodzinnych, bezrobocia, przemocy w rodzinie i ubóstwa,
- niski poziom współpracy pomiędzy szkołą a rodziną,
- niewystarczająca opieka medyczna w szkołach,
- niski poziom kultury prawnej społeczeństwa,
- brak stabilności prawnej w dziedzinie pomocy społecznej dziecku i rodzinie.

Kwestia osób uzależnionych

Mocne strony

- dysponowanie stałymi środkami finansowymi na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych,
- prawidłowe wykorzystywanie środków pochodzących z zezwoleń.

Słabe strony

- brak kadry do pracy z osobami uzależnionymi,
- brak bazy lokalowej,
- brak bazy leczenia odwykowego,
- brak miejsc pobytu dla ofiar przemocy domowej,

- brak organizacji pozarządowych zajmujących się osobami uzależnionymi,
- społeczności lokalne nie włączają się w działania pomocowe,
- brak współpracy z kościołem,
- brak osób posiadających umiejętność pisanie projektów i programów.

Szanse

- traktowanie uzależnień jako problemu społecznego,
- współpraca fachowców różnych dziedzin na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom,
- możliwość tworzenia i wdrażania programów realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Zagrożenia

- niemożność sprostania potrzebom w zakresie uzyskiwania pomocy w dziedzinie uzależnień,
- brak systemu wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy,
- niska skuteczność i efektywność działań podejmowanych na rzecz osób uzależnionych,
- niedostateczne wykorzystywanie systemu informacji,
- oznaki zmęczenia, bezsilności i bezradności w społeczeństwie.

Kwestia ludzi starszych

Mocne strony

- łatwy dostęp do domów pomocy społecznej,
- podejmowanie działań w celu poprawy sfery technicznej ułatwiającej codzienne życie osób starszych.

Słabe strony

- brak określonego standardu usług dla osób starszych,
- niewystarczający obieg informacji o formach pomocy społecznej,
- niski poziom życia osób starszych; wzrost liczby świadczeniobiorców pomocy społecznej,
- brak w gminie małych form pomocy społecznej dla osób starszych,
- brak możliwości kontynuacji aktywności zawodowej przez osoby starsze,
- niekorzystanie ze wsparcia wolontariuszy w dziedzinie pomocy osobom starszym,
- brak osób posiadających umiejętność pisanie projektów i programów.

Szanse

- dostosowana do osób starszych infrastruktura,
- system prawny regulujący funkcjonowanie nowych form pomocy społecznej osób starszych szansą na poprawę warunków ich życia,
- postęp medycyny wpływa na poprawę sytuacji zdrowotnej osób starszych,
- korzystne dla pomocy społecznej założenia świadczeń służby zdrowia,
- możliwość tworzenia i wdrażania programów realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Zagrożenia

- brak szkoleń dla kadry realizującej pomoc osobom starszym,
- brak działań w zakresie uwrażliwiania systemu oświaty na problem osób starszych oraz dostosowywania standardów usług do wymogów Unii Europejskiej,
- wzrost liczby osób samotnych,
- brak koordynacji działań podmiotów na rzecz osób starszych,
- niewłaściwe rozpoznanie potrzeb osób starszych,
- migracja ludzi młodych na inne tereny oraz niekorzystne zjawiska demograficzne,
- niesprzyjająca pomocy osobom w III wieku ogólna sytuacja społeczna i finansowa kraju.

Kwestia osób niepełnosprawnych

Mocne strony

- prowadzenie działań upowszechniających w środowisku lokalnym pozytywne wzorce postaw filantropijnych i charytatywnych,
- istnienie aktywnie działającego Stowarzyszenia dla osób niepełnosprawnych „Jutrzenka”,
- dyżury pracownika punktu konsultacyjnego dla osób niepełnosprawnych z Wałcza.

Słabe strony

- niewłaściwy przepływ informacji pomiędzy podmiotami pomocowymi,
- niski poziom zaangażowania środowiska osób niepełnosprawnych w działalność samopomocy,
- istnienie barier utrudniających pełny udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,

- nierównomierna i niewystarczająca oferta pomocy osobom niepełnosprawnym,
- brak możliwości rehabilitacji osób niepełnosprawnych (niedostateczna baza rehabilitacyjna),
- niedostateczna oferta opieki nad osobami niepełnosprawnymi,
- niepełne rozpoznanie liczby osób niepełnosprawnych,
- brak osób posiadających umiejętność pisanie projektów i programów.

Szanse

- wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych,
- prowadzenie edukacji o rozumieniu potrzeb osób niepełnosprawnych,
- współpraca sektora publicznego z sektorem pozarządowym z terenu powiatu w dziedzinie pomocy osobom niepełnosprawnym,
- likwidowanie barier architektonicznych,
- możliwość korzystania ze środków PFRON-u,
- możliwość tworzenia i wdrażania programów realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Zagrożenia

- nierównomierne korzystanie ze środków pozabudżetowych i pomocowych,
- niesprzyjająca pomocy osobom niepełnosprawnym sytuacja ekonomiczno-gospodarcza kraju,
- brak działań w zakresie upowszechniania w mediach problematyki niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw,
- spadek liczby miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- wzrost zapotrzebowania na placówki opieki stacjonarnej oraz usługi opiekuńcze i stacjonarne.

Rozwój kadr i służb pomocowych

Mocne strony

- pomoc Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych,
- zaangażowani pracownicy pomocy społecznej,
- prowadzenie działań socjalnych z rodziną,

- łatwy dostęp do placówek oświatowych zajmujących się kształceniem w zakresie usług opiekuńczych.

Słabe strony

- brak specjalistycznej kadry w pomocy społecznej (psycholog, prawnik, pedagog, koordynator pracy socjalnej) oraz brak pracowników kompleksowo zajmujących się rodzinami z różnymi problemami,
- przeciążenie pracowników socjalnych ilością zadań – niewystarczający stan zatrudnienia,
- niewykorzystywanie w pełni instytucji kontraktu socjalnego,
- brak osób posiadających umiejętność pisania projektów i programów.

Szanse

- dobre przygotowanie zawodowe absolwentów szkolnictwa do potrzeb rynku w zakresie służb pomocy społecznej,
- stałe doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej,
- możliwość tworzenia i wdrażania programów realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Zagrożenia

- niewystarczająca w stosunku do potrzeb ilość wykwalifikowanej kadry.

Inne mocne i słabe strony lokalnego systemu polityki społecznej
--

Mocne strony

- aktywna władza lokalna, dostrzegająca problemy społeczne,
- prowadzenie współpracy z ościennymi samorządami.

Słabe strony

- roszczeniowa postawa klientów pomocy społecznej,
- brak wolontariatu,
- zawile prawo,
- ograniczona liczba organizacji pozarządowych działających w sferze społecznej,
- mała aktywność społeczności lokalnej,
- narastające zagrożenie problemami społecznymi,
- brak osób posiadających umiejętność pisania projektów i programów.

2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swym zasięgiem działania jej mieszkańców, które funkcjonują w obszarze polityki społecznej i rozwiązują dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe.

2.11.1. INSTYTUCJE SAMORZĄDOWE

Instytucją oferującą pomoc i wsparcie na terenie gminy jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej mieszczący się w Mirosławcu przy ul. Polnej 23. Podmiotem prowadzącym jednostkę jest samorząd gminny – Gmina i Miasto Mirosławiec. Ośrodek realizuje zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej i świadczeniach rodzinnych, m.in. koordynuje rozwiązywanie problemów społecznych w gminie. Oferta jednostki skierowana jest do mieszkańców gminy, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialno-bytowej i zdrowotnej.

Kadra zatrudniona w MGOPS (kierownik, 2 pracowników socjalnych, 5 pozostałych pracowników) uczestniczyła w latach 2003-2005 roku w różnych formach doskonalenia i podnoszenia swoich kwalifikacji, wśród których należy wymienić następujące szkolenia, seminaria i warsztaty: „Dodatki mieszkaniowe w 2003 r.”, „Ustawa o pomocy społecznej i świadczeniach rodzinnych”, „Aktualny stan prawny pomocy społecznej oraz kierunki zmian w systemie wsparcia społecznego wynikające z akcesji do Unii Europejskiej”, „Świadczenia rodzinne”, „Nowe zadania ośrodków pomocy społecznej – kontrakt socjalny”, „Świadczenia rodzinne oraz postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych – najnowsze regulacje prawne”, „Stosowanie kpa, w tym postępowanie dowodowe i decyzje administracyjne w zakresie ustawy o pomocy społecznej”, „Zasady prowadzenia rachunkowości w instytucji pomocy społecznej”, „Pomoc społeczna – nowy wywiad środowiskowy”, „Aktualne przepisy w dziedzinie świadczeń rodzinnych oraz zaliczki alimentacyjnej”, „Pozyskiwanie środków z Europejskiego Funduszu Społecznego”, „Zaliczki alimentacyjne”, „Kontrakt jako integralna metoda pracy socjalnej”, „Obowiązujące od 1-go września warunki

nabywania świadczeń rodzinnych i zaliczki alimentacyjnej”, „Ustawa o zatrudnieniu socjalnym” i „Opracowanie i realizacja strategii rozwiązywanie problemów społecznych”.

2.11.2. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

W gminie Mirosławiec funkcjonuje 19 organizacji pozarządowych (w tym 15 stowarzyszeń) oraz istnieją 4 parafie Kościoła rzymskokatolickiego. Pomiędzy sektorem publicznym a pozarządowym istnieje dobry przepływ informacji dotyczący osób korzystających z pomocy. Samorząd gminy dysponuje uregulowaniami określonymi przez odpowiednie akty prawa miejscowego dotyczące współpracy z organizacjami należącymi do sektora pozarządowego. Skutkuje to podejmowaniem współpracy z tymi organizacjami w zakresie dofinansowania działalności statutowej organizacji i informowania ich o możliwościach pozyskiwania pozabudżetowych środków finansowych z funduszy Unii Europejskiej, wsparcia lokalowego oraz doradztwa i konsultacji.

Każda społeczność, w której istnieją silne więzi społeczne, winna organizować współpracę między samorządem a organizacjami pozarządowymi, aby współdziałać w kierunku uzupełnienia i usprawnienia instytucjonalnego form pomocy. Poniżej prezentowane są organizacje pozarządowe działające na terenie gminy Mirosławiec.

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE DZIAŁAJĄCE NA TERENIE GMINY MIROSŁAWIEC

1. Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „Jutrzenka”,
ul. Zamkowa 12, 78-650 Mirosławiec.
2. Ludowy Klub Sportowy „Mirstal”, Stadion Sportowy przy ul. Parkowej 8,
78-650 Mirosławiec.
3. Stowarzyszenie „Republika Wyobraźni”, ul. Spokojna 1, 78-650 Mirosławiec.
4. Uczniowski Klub Żeglarski „Keja”, ul. Wolności 21, 78-650 Mirosławiec.
5. Uczniowski Klub Sportowy „Orliki” przy Zespole Szkół w Mirosławcu,
ul. Wolności 21, 78-650 Mirosławiec.
6. Ochotnicza Straż Pożarna w Mirosławcu, ul. Sprzymierzonych 34,
78-650 Mirosławiec.
7. Ochotnicza Straż Pożarna w Piecniku, Piecnik 38, 78-650 Mirosławiec.
8. Ochotnicza Straż Pożarna w Bronikowie, Bronikowo 40a, 78-650 Mirosławiec.

9. Polski Związek Łowiecki, Koło nr 43 „Jodełka”, 78-651 Mirosławiec Górny.
10. Polski Związek Łowiecki, Koło nr 48 „Wieniec”, 78-650 Mirosławiec.
11. Polski Związek Wędkarski, Koło nr 46 „Sum”, 78-650 Mirosławiec.
12. Polski Związek Wędkarski, Koło nr 75 „Lin”, 78-651 Mirosławiec Górny.
13. Polski Związek Działkowców, Rodzinne Ogrody Działkowe, 78-650 Mirosławiec.
14. Polski Związek Działkowców, Rodzinne Ogrody Działkowe „Ikar”,
78-651 Mirosławiec Górny.
15. Polski Związek Hodowców Gołębi Poczтовых, Sekcja Mirosławiec,
78-650 Mirosławiec.
16. Związek Harcerstwa Polskiego, 20 Drużyna im. Żwirki i Wigury w Mirosławcu,
78-650 Mirosławiec.
17. Związek Sybiraków, Koło Terenowe w Mirosławcu, 78-650 Mirosławiec.
18. Związek Kombatantów Rzeczypospolitej i Byłych Więźniów Politycznych,
Koło w Mirosławcu, ul. Wolności 42, 78-650 Mirosławiec.
19. Związek Byłych Żołnierzy Zawodowych i Oficerów Rezerwy Wojska Polskiego,
Koło nr 9 w Mirosławcu Górnym, 78-651 Mirosławiec Górny.

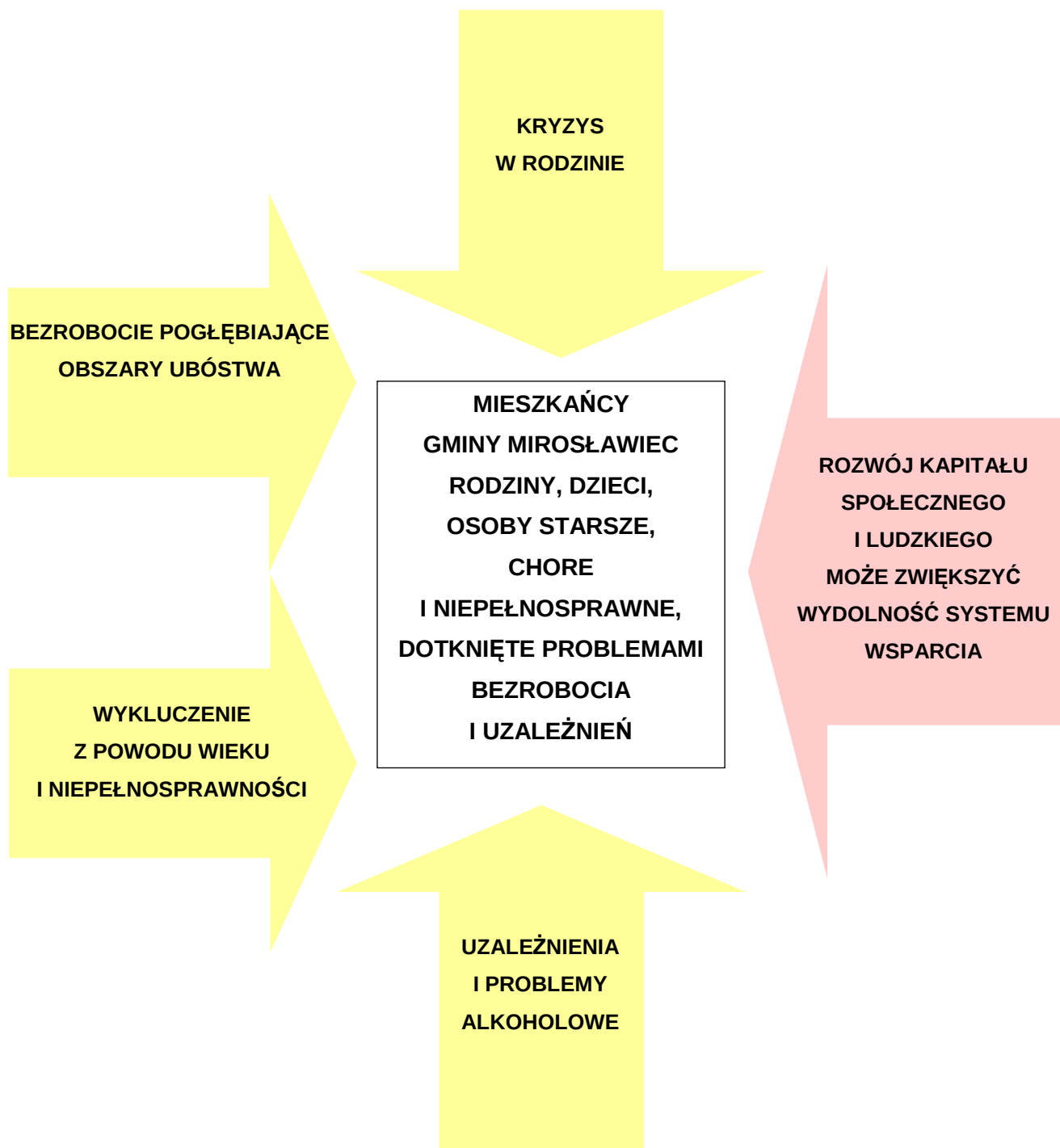
2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ

Dokonujący diagnozy problemów społecznych na terenie gminy zespół korzystał z szeregu możliwości, jakie stwarza funkcjonowanie jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, jednostek pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej. Nie poprzestając na analizie źródeł zastanych, którymi dysponują Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja, Powiatowy Urząd Pracy i inne, korzystano obficie z bardzo wskazanych przy sporządzaniu analiz diagnostycznych źródeł wywołanych, tj. badań ankietowych i analizy SWOT.

Sumując uzyskane informacje i nakładając wyniki diagnozy na zakres możliwości kompetencyjnych samorządu, możemy wskazać najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem troski samorządu lokalnego, a są one treścią części programowej niniejszego dokumentu. Zespół przygotowujący dokument uznał, że należy zaprogramować działania zmierzające do rozwiązania problemów w następujących obszarach:

- ⇒ **wsparcie rodziny** – rodzina powinna zapewniać swoim członkom oparcie i pomoc. Może to uczynić tylko silna rodzina, w związku z czym wszelkie problemy opiekuńczo-wychowawcze osłabiające ją powinny być wcześniej rozpoznane. Polepszeniu powinna ulec sytuacja dziecka, w szczególności należy rozszerzyć ofertę spędzania czasu wolnego;
- ⇒ **przeciwdziałanie bezrobociu** – istnienie wysokiego poziomu bezrobocia uniemożliwia realizację celów osobistych i zawodowych znacznej grupie mieszkańców gminy, pogłębiając obszary ubóstwa;
- ⇒ **wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym** – zwiększająca się liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, w tym samotnych, wymaga zapewnienia im właściwej opieki. Wraz z wiekiem nasilają się problemy zdrowotne oraz zwiększa się liczba niepełnosprawnych.
- ⇒ **przeciwdziałanie uzależnieniom** – uzależnienie, przede wszystkim od alkoholu, jest problemem społecznym, który przyczynia się do powstawania szeregu negatywnych zjawisk, skutecznie ograniczających wydolność rodzin nimi dotkniętych;
- ⇒ **rozwijanie struktur pozarządowych** – ograniczona liczba organizacji pozarządowych na terenie gminy skutecznie utrudnia realizację nowatorskich rozwiązań oraz występowanie o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych.

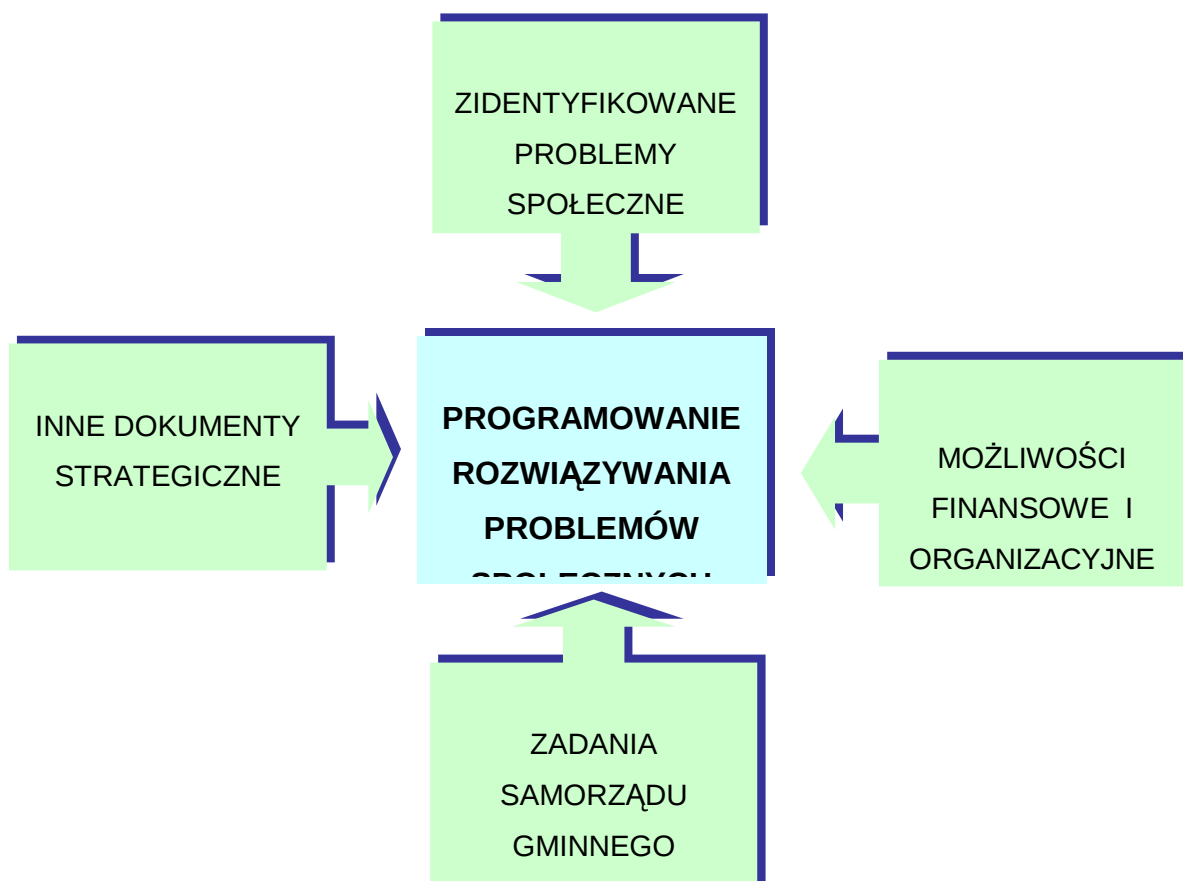
**PROBLEMY SPOŁECZNE GMINY MIROSŁAWIEC,
KTÓRE NALEŻY ROZWIĄZAĆ W RAMACH LOKALNEJ STRATEGII**

KWESTIE PIERWSZOPLANOWE – NAJWAŻNIEJSZE

**KWESTIE POŚREDNIO WPŁYWAJĄCE NA ROZWIĄZYWANIE
LOKALNYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH**

ZWIĄZEK ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH Z PROGRAMOWANIEM DZIAŁAŃ

Powyższy wykres przedstawia związek zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów społecznych z czynnikami, które należy brać pod uwagę w programowaniu działań służących rozwiązywaniu problemów społecznych środowiska lokalnego. Oczywiście wpływ poszczególnych czynników jest złożony i niejednorodny. Największe znaczenie przy projektowaniu działań mają możliwości kompetencyjne samorządu lokalnego oraz warunki finansowe, nieco mniejsze, choć także istotne, inne dokumenty strategiczne omówione w części wstępnej.

3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

W tej części strategii zawarte są programy szczegółowe polityki i pomocy społecznej przeznaczone do realizacji na terenie gminy. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów szczegółowych i kierunków działań.

3.1. MISJA

**WSPARCIE RODZINY, STWORZENIE WARUNKÓW
DO ROZWOJU OSOBISTEGO I ZAWODOWEGO
ORAZ PRZECIWDZIAŁANIE MARGINALIZACJI
SPOŁECZNEJ SŁUŻĄCE ODBUDOWIE
WIĘZI SPOŁECZNYCH I LUDZKICH**

3.2. CELE STRATEGICZNE

Problem:

Rodzina powinna zapewniać swoim członkom oparcie i pomoc. Może to uczynić tylko silna rodzina, w związku z czym wszelkie problemy opiekuńczo-wychowawcze osłabiające ją powinny być wcześniej rozpoznane. Polepszeniu powinna ulec sytuacja dziecka, w szczególności należy rozszerzyć ofertę spędzania czasu wolnego.

Cel strategiczny 1.

Budowa zintegrowanego systemu pomocy dziecku oraz rodzinie

Cele szczegółowe:

1. Pomoc w likwidacji przyczyn pojawiających się w rodzinie dysfunkcji.
2. Interwencja wobec rodziny dotkniętej kryzysem.
3. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-3:

1. Zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa (psychologicznego, pedagogicznego i prawnego), w tym rodzinnego dla rodzin naturalnych, zastępczych, osób samotnie wychowujących dzieci, a także terapii rodzinnej.
2. Zintensyfikowanie i rozwój form pracy socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze środowisk niewydolnych wychowawczo.
3. Prowadzenie grup wsparcia i grup samopomocowych.
4. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci i młodzieży z rodzin ubogich:
 - organizowanie i finansowanie dożywiania w trakcie nauki w szkole,
 - zapewnienie odzieży, wyposażenia w artykuły szkolne,
 - organizowanie i finansowanie wypoczynku letniego i zimowego.
5. Szkolenie specjalistów do pracy z rodziną.
6. Zapewnienie warunków do realizacji programów socjoterapeutycznych poprzez podejmowanie działań w kierunku tworzenia świetlic socjoterapeutycznych (wyposażonych w sprzęt sportowy i komputerowy) w każdej miejscowości.
7. Tworzenie interdyscyplinarnych zespołów specjalistów do spraw interwencji w sytuacjach zagrażających dzieciom i młodzieży.

8. Rozwój nowych form działań osłonowo-aktywizujących na rzecz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.
9. Tworzenie i wdrażanie programów w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, w tym realizowanych z Europejskiego funduszu Społecznego.
10. Zapewnienie dzieciom i młodzieży szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego m.in. poprzez rozszerzenie oferty funkcjonującego na terenie gminy Ośrodka Kultury, tworzenie nowych kół zainteresowań, placów zabaw oraz bazy sportowej i terenów rekreacyjno-sportowych.
11. Wykorzystanie potencjału partnerów społecznych w realizacji pomocy dziecku i rodzinie.
12. Zintegrowanie działań na rzecz dziecka i rodziny ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z MGOPS, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, służbą zdrowia, kościołem katolickim oraz organizacjami społecznymi.
13. Inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną – wspieranie wypoczynku rodzinnego, organizowanie imprez integracyjnych i kulturalnych, festynów, spartakiad.
14. Upowszechnianie informacji o podmiotach świadczących pomoc dziecku i rodzinie.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Miejska, Burmistrz, MGOPS, szkoły i inne jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego w zakresie przypisanych im zadań.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Problem:

Istnienie wysokiego poziomu bezrobocia skutecznie uniemożliwia realizację celów osobistych i zawodowych znacznej grupie mieszkańców gminy, pogłębiając obszary ubóstwa.

Cel strategiczny 2.

System wsparcia na rzecz osób bezrobotnych

Cele szczegółowe:

1. Monitoring socjalny – postępowanie w sytuacji kryzysowej długotrwałego pozostawania bez pracy.
2. Rozwijanie aktywnych form pomocy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, długotrwale bezrobotnym, w tym kobietom.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-2:

1. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia na terenie miasta i gminy, obejmująca m.in. organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych, prac społecznie użytecznych, szkoleń i kursów (w tym językowych) umożliwiających zmianę kwalifikacji zawodowych (ze szczególnym uwzględnieniem osób powyżej 45 lat) oraz tworzenie grup wsparcia.
2. Objęcie pracą socjalną osób długotrwale bezrobotnych, aby zachęcać te osoby do systematycznego poszukiwania zatrudnienia. W szczególności należy dążyć do udzielenia osobom bezrobotnym wszechstronnej pomocy w zakresie: poradnictwa, zapoznania z aktywnymi technikami poszukiwania pracy.
3. Wspieranie rodzin i osób dotkniętych bezrobociem oraz ubóstwem poprzez udzielenie im pomocy materialnej oraz podejmowanie działań mających na celu tworzenie na terenie gminy mieszkań socjalnych.
4. Budowanie na terenie gminy sprzyjającego klimatu dla potencjalnych inwestorów mogących tworzyć nowe miejsca pracy.
5. Tworzenie na terenie gminy sprzyjającego klimatu dla organizacji pozarządowych mogących zorganizować Klub Integracji Społecznej.
6. Tworzenie i wdrażanie programów realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego.

7. Bieżący monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia, w szczególności wśród kobiet i osób długotrwale bezrobotnych.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Miejska, Burmistrz, MGOPS i inne jednostki organizacyjne samorządu gminnego w zakresie przypisanych im zadań.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Problem:

Zwiększająca się liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, w tym samotnych, wymaga zapewnienia im właściwej opieki. Wraz z wiekiem nasilają się problemy zdrowotne oraz zwiększa się liczba niepełnosprawnych.

Cel strategiczny 3.**Rozwijanie systemu wsparcia
na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych****Cele szczegółowe:**

1. Zapewnienie odpowiednich form opieki osobom wymagającym pomocy.
2. Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych.
3. Usprawnianie osób starszych i niepełnosprawnych.
4. Aktywizacja rodzin na rzecz zapewnienia opieki osobom najbliższym.
5. Podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności.
6. Aktywizacja osób upośledzonych i chorych psychicznie.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-6:

1. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w miejscu ich zamieszkania, w szczególności poprzez:
 - propagowanie aktywnego i zdrowego stylu życia,
 - tworzenie warunków do leczenia specjalistycznego i rehabilitacji,
 - uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych,
 - rozwijanie usług opiekuńczych, w szczególności poprzez podnoszenie kwalifikacji kadry, co ma bezpośredni wpływ na jakość świadczonych usług,
 - zwiększenie liczby pielęgniarek środowiskowych,
 - rozwój oferty kulturalnej adresowanej do osób w podeszłym wieku oraz niepełnosprawnych w celu ich aktywizacji.
2. Rozwój pracy socjalnej i działań na rzecz integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym:
 - rozwój oferty kulturalnej aktywizującej osoby niepełnosprawne,
 - podjęcie działań zmierzających do powstania grup i klas integracyjnych w przedszkolach, szkołach podstawowych i gimnazjach,

- zorganizowanie usług transportowych na terenie gminy (dowóz do lekarza, urzędu itp.) dla osób niepełnosprawnych.
3. Wsparcie materialne dla osób w podeszłym wieku, samotnych i niepełnosprawnych.
 4. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie likwidacji barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej.
 5. Wspieranie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych poprzez systematyczną współpracę z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie oraz Powiatowym Urzędem Pracy i informowanie środowiska o istniejących możliwościach zatrudnienia – podejmowanie działań w kierunku tworzenia miejsc pracy chronionej w miejscowych zakładach pracy.
 6. Rozwój działań informacyjnych i promocyjnych związanych z pozycją osób w podeszłym wieku i niepełnosprawnych.
 7. Wsparcie osób zaburzonych i chorych psychicznie w samodzielnym funkcjonowaniu na terenie gminy, w szczególności poprzez opiekę medyczną, poradnictwo socjalne i pomoc materialną.
 8. Rozszerzenie wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.
 9. Tworzenie i wdrażanie programów realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Miejska, Burmistrz, MGOPS i inne jednostki organizacyjne samorządu gminnego w zakresie przypisanych im zadań.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Problem:

Uzależnienie, przede wszystkim od alkoholu, jest problemem społecznym, który przyczynia się do powstawania szeregu negatywnych zjawisk, skutecznie ograniczających wydolność rodzin nimi dotkniętych.

Cel strategiczny 4.**Budowa sprawnego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień****Cele szczegółowe:**

1. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów uzależnień.
2. Zmniejszanie rozmiarów problemów, które aktualnie występują.
3. Zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z problemami już istniejącymi.
4. Przeciwdziałanie przemocy domowej.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-4:

1. Ograniczanie i zmiana struktury spożycia napojów alkoholowych.
2. Zmiana zachowań i postaw mieszkańców w sytuacjach związanych z alkoholem i narkotykami.
3. Zintensyfikowanie stosownych form profilaktyki alkoholowej i narkotykowej kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.
4. Budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwymi formami postępowania osób nadużywających alkoholu.
5. Zwiększanie świadomości osób młodych odnośnie zagrożeń wynikających ze stosowania używek, m.in. poprzez prowadzenie akcji edukacyjnych w szkołach i Ośrodku Kultury.
6. Zwiększenie skuteczności i dostępności leczenia i terapii osobom uzależnionym i współuzależnionym w zakresie nowoczesnych strategii i metod rozwiązywania problemów uzależnień oraz wzmacnianie efektów leczenia – podjęcie działań w kierunku utworzenia na terenie gminy punktu ds. uzależnień oraz grup AA i wsparcia dla rodzin osób uzależnionych.
7. Tworzenie i wdrażanie programów realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Miejska, Burmistrz, MGOPS, szkoły i inne jednostki organizacyjne samorządu gminnego w zakresie przypisanych im zadań oraz Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Problem:

Ograniczona liczba organizacji pozarządowych działających w sferze społecznej skutecznie utrudnia realizację nowatorskich rozwiązań oraz występowanie o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych.

Cel strategiczny 5.**Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego w środowisku lokalnym****Cele szczegółowe:**

1. Propagowanie i rozwijanie wśród społeczności lokalnej idei obywatelskiej odpowiedzialności i uczestniczenia w zaspokajaniu ludzkich potrzeb.
2. Stwarzanie korzystnych warunków dla powstawania i rozwoju organizacji pozarządowych na terenie gminy.
3. Współpraca z partnerami zewnętrznymi zmierzająca do rozbudowy struktur pozarządowych.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-3:

1. Analiza ofert organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie powiatu i województwa.
2. Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi o działalności ponadlokalnej i ogólnopolskiej poprzez zaprezentowanie im walorów i możliwości samorealizacji na terenie gminy.
3. Rozwijanie ruchu pozarządowego na terenie gminy poprzez uczestnictwo w szkoleniach dla liderów.
4. Wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych oraz świadczenie poradnictwa dla organizacji pozarządowych w zakresie pozyskiwania grantów i dotacji, środków finansowych z innych źródeł niż samorządowe.
5. Propagowanie idei samopomocy i obywatelskiego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej oraz promowanie idei wolontariatu.
6. Podejmowanie działań zmierzających do powołania Gminnego Centrum Wolontariatu.
7. Systematyczne wzmacnianie kadr Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej poprzez kształcanie i utrzymanie odpowiedniej liczby pracowników socjalnych.

8. Doskonalenie systemu informacyjnego o możliwościach udzielania pomocy społecznej i wsparcia mieszkańcom gminy, m.in. poprzez Internet, prasę lokalną oraz zamieszczanie informacji na tablicach informacyjnych (zwiększenie ich liczby).
9. Tworzenie i wdrażanie programów realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Miejska, Burmistrz, MGOPS i inne jednostki organizacyjne samorządu gminnego w zakresie powierzonych im zadań.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII

3.3.1. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych. Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Ewaluacja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy, z drugiej zaś w jej wyniku mogą pojawić się propozycje wprowadzenia nowych norm i procedur. Jest także działalnością instrumentalną, ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji.

Elementami skutecznego monitoringu i ewaluacji będą przede wszystkim:

- **Zespół wdrażający strategię.**

Zespół powinien zostać powołany przez burmistrza odrębnym zarządzeniem, a w jego skład mogą wejść m.in.: sekretarz gminy, kierownik Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz inne osoby wskazane przez burmistrza.

- **Roczna ocena wdrażania strategii.**

Zespół wdrażający strategię winien się zbierać przynajmniej raz w roku i ocenić poziom wdrażania poszczególnych celów i kierunków działań. Zespół swoją ocenę powinien przekazać burmistrzowi i radzie, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań, np. programów celowych.

3.3.2. WSKAŹNIKI STOPNIA EFEKTYWNOŚCI REALIZACJI STRATEGII

W obszarze polityki społecznej dysponujemy stosunkowo szeroką gamą wskaźników społecznych, za pomocą których możemy skutecznie oceniać poziom wdrażanych w wybranym sektorze zmian. Zespół wdrażający strategię będzie mógł korzystać ze wskaźników odzwierciedlających ważne wartości zakładane do osiągnięcia i ukierunkowujące proces rozwoju.

- W obszarze dotyczącym ludności:
 - przyrost naturalny na 1.000 osób,

- saldo migracji na 1.000 osób.
- W obszarze dotyczącym rynku pracy:
 - udział zarejestrowanych bezrobotnych w wieku od 18-24 roku życia oraz od 25-34 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych,
 - wskaźnik bezrobocia.
- W obszarze dotyczącym dochodów i wydatków ludności:
 - dochody mieszkańców (na podstawie podatku od osób fizycznych),
 - dochody na jednego mieszkańca,
 - odsetek osób żyjących w ubóstwie.
- W obszarze dotyczącym oświaty i wykształcenia:
 - liczba młodzieży podejmującej naukę w szkołach ponadgimnazjalnych w wieku do 18 roku życia w stosunku do liczby młodzieży od 16-18 roku życia.

Ostateczny kształt systemu monitoringu powinien zostać skorelowany z projektami, które będą realizowane w ramach strategii. Najpowszechniej wskaźniki lokalnej efektywności osiąganych celów są pogrupowane wokół najważniejszych obszarów realizacyjnych strategii i odnoszą się do poszczególnych zagadnień. Podstawowymi wskaźnikami, jakie mogą być przyjęte dla pomiaru efektywności wdrażania strategii, są wskaźniki ekonomiczne i społeczne.

- **Ekonomiczne:** stopień poniesionych nakładów, koszty jednostkowe uzyskania efektu, ilość środków finansowych przeznaczonych na realizację danego projektu.
- **Społeczne:** liczba programów i projektów socjalnych zrealizowanych w odniesieniu do poszczególnych celów strategicznych, liczba uczestników szkoleń i warsztatów, ocena wartości merytorycznej realizowanych projektów, inicjatywy społeczne w obszarze aktywizacji i integracji społecznej, liczba osób usamodzielnionych.

3.3.3. CECHY PROGRAMÓW I PROJEKTÓW

Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od

charakteru danego projektu. Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które Rada Miejska rocznie będzie przeznaczająca na ten cel. Projekty winny być realizowane w ramach:

- własnych zasobów samorządu (np. projekty MGOPS),
- poprzez organizacje pozarządowe,
- poprzez inne instytucje zewnętrzne.

Projekty i programy realizowane w ramach strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań. Ponadto powinny je cechować: efektywność, skuteczność i celowość.

- **Efektywność** – jest to jedna z najbardziej pożądanых cech polityki społecznej i jednocześnie kryterium jej oceny. Stosowana jest w polityce społecznej w znaczeniach nadawanych jej przez ekonomię, prakseologię i socjologię. Jest to relacja między osiągniętymi bądź planowanymi celami (korzyściami) danego działania a ponoszonymi lub planowanymi nakładami. Można tego dokonać dwoma sposobami: osiągając maksymalny stopień realizacji celu przy danym nakładzie zasobów (zwiększenie wydajności) lub używając minimalnego nakładu środków, by w jak największym stopniu zbliżyć się do realizacji celu (oszczędzanie zasobów). Efektywne programy, realizowane w ramach strategii, rozwiązują jedną kwestię społeczną, nie przyczyniając się do powstania nowych. Służą zachowaniu równowagi między interesami różnych grup społecznych oraz podnoszą poziom zaspokajania potrzeb społeczeństwa, oszczędnie i wydajnie dysponując posiadanymi środkami.
- **Skuteczność** – jest to zgodność między stanem rzeczy, określanym jako skutek danego działania, a zakładanym celem. Skuteczność jest stopniowalna: za skuteczne uznaje się nie tylko działania, których skutki są tożsame z celem, ale i te, które zbliżają do jego osiągnięcia. Skuteczność jest oceną, dla której punktem odniesienia jest wzorzec stanu docelowego. Ten stan docelowy w polityce społecznej może być postrzegany bardziej konkretnie – jako pożądane i zaplanowane zmiany w jakiejś dziedzinie życia społecznego (np. ograniczanie obszarów biedy).
- **Celowość** – jest to cecha oznaczająca dotarcie z danym programem do środowiska osób rzeczywiście go potrzebujących. Ocena celowości powinna się opierać na rzetelnie przeprowadzonej diagnozie problemu.

3.3.4. PROPONOWANE PROJEKTY – BANK POMYSŁÓW

Prezentowane projekty powstały w trakcie prac nad dokumentem strategicznym i przedstawimy je na zasadzie „banku pomysłów”, tzn. ich realizacja jest wskazana, ale możliwa będzie dopiero wtedy, gdy wnioskodawcy projektów pozyskają na nie środki finansowe. Należy dodać, że zaproszenie do budowania projektów przekazano organizacjom pozarządowym i instytucjom gminy działającym w obszarze polityki społecznej.

1. „Uśmiechnięte przedszkole”

Wnioskodawca:	Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „Jutrzenka”, 78-650 Mirosławiec, ul. Zamkowa 12, tel. 067 259 58 53.
Cel strategiczny:	Zapobieganie marginalizacji dzieci niepełnosprawnych.
Cele szczegółowe:	1. Wspieranie rodzin w opiece nad dziećmi niepełnosprawnymi; pomoc w ich edukacji i wychowaniu. 2. Zapobieganie izolacji dzieci niepełnosprawnych. 3. Edukacja dzieci zdrowych uczęszczających do przedszkola. 4. Propagowanie w środowisku potrzeby utworzenia oddziału integracyjnego w przedszkolu.
Grupa objęta działaniem:	10 dzieci niepełnosprawnych, rodzice dzieci niepełnosprawnych, dzieci zdrowe uczęszczające do przedszkola.

2. „Też możemy być samodzielne”

Wnioskodawca:	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, 78-650 Mirosławiec, ul. Polna 23, tel. 067 259 58 53.
Cel strategiczny:	Reintegracja zawodowa długotrwale bezrobotnych kobiet samotnie wychowujących dzieci i korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.
Cele szczegółowe:	1. Nabywanie umiejętności w poszukiwaniu zatrudnienia. 2. Aspirowanie do podnoszenia kwalifikacji zawodowych. 3. Powrót do pełnienia ról społecznych w miejscu zamieszkania i pracy.
Grupa objęta działaniem:	Matki samotnie wychowujące dzieci, pozostające bez pracy powyżej 12 miesięcy, w wieku od 19 do 25 lat, które nigdy nie pracowały zawodowo, o niskich kwalifikacjach lub bez kwalifikacji, korzystające ze świadczeń pomocy społecznej.

3. Pozaszkolne zajęcia świetlicowe „Nauka – Współpraca – Zabawa”

Wnioskodawca:	Ośrodek Kultury, 78-650 Mirosławiec, ul. Parkowa 1, tel. 067 25 95 023.
Cel strategiczny:	Zapewnienie dzieciom zaniedbanym i pochodzącym z rodzin patologicznych opieki w godzinach pozalekcyjnych i pomocy w nauce.
Cele szczegółowe:	Projekt obejmuje codzienne zajęcia w świetlicach środowiskowych Ośrodka Kultury (prowadzone przez wykwalifikowaną kadrę), w godzinach od 13 ⁰⁰ do 19 ⁰⁰ . Podopieczni znajdą tam miejsce, gdzie będą mogli w ciszy i spokoju odrobić zadania domowe, jak również uzyskać pomoc w nauce. Świetlica zapewnia także dzieciom zagospodarowanie czasu wolnego poprzez organizowanie gier, zabaw, zajęć plastycznych, komputerowych oraz bibliotecznych. Podczas zajęć świetlicowych dzieci będą samodzielnie przygotowywać posiłek w formie podwieczorku.
Grupa objęta działaniem:	Osobami, które skorzystają na zrealizowaniu projektu zajęć pozalekcyjnych będą dzieci zaniedbane i pochodzące z rodzin patologicznych. Największą korzyścią dla nich będzie przebywanie pod opieką wykształconych i odpowiedzialnych pracowników Ośrodka Kultury, którzy zapewnią odpowiednie warunki oraz pomoc w czasie nauki i podczas zajęć dodatkowych. W świetlicy środowiskowej podopieczni zapoznają się z zasadami współpracy i współżycia z rówieśnikami. Pod okiem opiekuna uczą się wykonywać proste domowe czynności, jak chociażby przygotowywanie posiłków, zachowania przy stole oraz kultury osobistej.

4. „Bądź gotowy do szkoły!”

Wnioskodawca:	Zespół Szkół w Piecniku, Piecnik 8, 78-650 Mirosławiec.
Cel strategiczny:	Pomoc dzieciom i młodzieży pochodzących z rodzin patologicznych oraz będących w trudnej sytuacji materialnej oraz rodzin.
Cele szczegółowe:	Zaopatrzenie uczniów w podstawowe przybory szkolne.
Grupa objęta działaniem:	Uczniowie Zespołu Szkół w Piecniku. Dzięki zakupowi przyborów uczniowie będą przygotowani do nauki.

5. Międzyklasowe małe formy teatralno-kabaretowe „Profilaktyka na scenie”

Wnioskodawca:	Zespół Szkół w Mirosławcu, 78-650 Mirosławiec, ul. Wolności 21, tel. 067 25 95 021.
Cel strategiczny:	• Próba zapobiegania narastającym problemom społecznym wśród dzieci i młodzieży, • Profilaktyka uzależnień w środowisku lokalnym.
Cele szczegółowe:	• Zwiększenie świadomości społecznej wśród dzieci i młodzieży, • Uświadomienie destrukcyjnej roli uzależnień, • Doskonalenie umiejętności współpracy i współdziałania (w grupie i społeczności oraz z instytucjami wspierającymi opiekę i wychowanie), • Doskonalenie umiejętności komunikacji interpersonalnej, • Pobudzenie do podejmowania twórczych działań.
Grupa objęta działaniem:	• uczniowie Zespołu Szkół w Mirosławcu, • rodzice uczniów i związane z nimi środowisko lokalne, • nauczyciele.

4. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.

Inne dokumenty programowe w zakresie lokalnej polityki społecznej powinny być zgodne z wytyczonymi w niniejszym dokumencie celami strategicznymi i kierunkami działań. Powinny je również rozwijać i uszczegóławiać. Odnosi się to zarówno do programów przyjmowanych przez organy samorządu corocznie, jak i dokumentów wieloletnich, m.in. do:

- Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,*
- Systemu Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną,*
- Programu Przeciwdziałania Narkomanii.*

Autorzy niniejszego dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania tym wszystkim, którzy przyczynili się do identyfikacji najważniejszych problemów społecznych środowiska lokalnego, oraz mają nadzieję na dalszą współpracę prowadzącą do pozytywnych zmian społecznych w naszej gminie.